

Avram Davidson

Za vlády Kar-chee (2. část)

(The Kar-Chee Reign)

Nezapomněli mít na zřeteli, že když oni ucítí dračího Ďábla, pak také dračí Ďábel může stejně dobře ucítit je. Šlo tedy o to udržovat příznivý vítr... to však byl pouze řečnický obrat: nemohli samozřejmě udržovat vítr, nýbrž se museli držet po větru. V daném okamžiku nebyl žádný Ďábel na dohled, což jim poskytlo čas uvažovat o druhé straně rovnice, totiž kde Ďáblové, ať už mohutní nebo tencí, vlastně jsou.

"Možná na pláži," navrhl Duro. Konec konců, tam je včera viděli. Lors však zdůraznil, že nejde jen prostě o to najít tvory, kteří je všechny tři přivedli na válečnou stezku.

"Jedna cesta vede na pláž nedaleko odtud u Kozí skály," řekl. "A je jediná, po které se můžeme dostat dolů nebo nahoru, odsud na jih až k jeskyním... což je docela daleko."

Duro nepochopil, co tím myslí. "To vůbec není daleko; za hodinku tam můžeme dojít..."

"A co když nás nachytají v polovině cesty? Za jak dlouho bychom to uběhli? Nemůžeme si nechat narůst křídla a uletět, jak víš. A ani by se mi nechťelo se jim snažit uplavat."

Námítka byla uznána. Občas některý z nich téměř automaticky ukázal na chumáček chlupů zachycený na stromě; neudělali však ani náznakem nic, aby šli zvěři po stopě, a ani to neměli v úmyslu. Dnes se po lesních stezkách neplížili za zvětinou - ovšem žádný z nich si nebyl docela jistý, za čím vlastně jdou. Podívat se na ty zvláštní tvory, ujistit se... z bezpečné vzdálenosti, samozřejmě. Ale pak co? A co potom dál? Takové otázky zůstávaly nevyslovené i nezodpovězené. Tu a tam, když ostrážitě přebíhali otevřeným terénem, cítili, jak jim slunce praží na hlavy a ramena; za chvíličku se však vždy znovu octli ve stínu. Brzy bylo úplně zřejmé, že Lors nemá v úmyslu dostat se na pláž nejbližší cestou, pokud vůbec. Duro a Malý Tom neříkali nic a šli za ním. Pozorovali jen málo známek života, avšak tato denní doba, k poledni, kdy většina živých tvorů dává přednost odpočinku ve stínu, nebyla na podobná pozorování nikdy příznivá. Občas mírný přerývaný vánek přinesl lehký pach moře, nebo známou vůni mízy, trávy a tlejícího listí; jednou také silnější pižmový pach zalehlého nebo močícího samce nějakého zvířete. Ty však znamenaly jen to, že jim zatím nic nehrozí. Vítr zatím vál proti nim a nenesl s sebou žádnou výstrahu.

V zemi nebyla žádná řeka hodná toho jména, nicméně na dohled od jejich trasy se nacházelo místo, kde se stékala řada potůčků v potok, kterému se říkalo Velká voda. Ten na své cestě savanou nadělal takový hluk, že jim trvalo dlouho, než zaslechli ten druhý zvuk, a když se tak stalo, nepoznali jej. Zpomalili, plížili se opatrněji a soustředěně se mračili... Možná klády ve vodě, které se otloukají navzájem nebo o kameny... klády, které uplavaly dřevorubcům výše v kopcích, anebo je dřevorubci sami splavují dolů... nebo možná stromy, které spolu s kusem břehu podemlel neúnavný proud...

Těmito představami se nemuseli zabývat dlouho, neboť jakmile se před jejich očima objevila současně Velká voda i savana, spatřili v dálce pod mírným svahem tři velké černé trupy, které čnely tupými příděmi k nebi.

Spočívaly tam posazené ve vrcholech tupouhlého trojúhelníka a v ten okamžik se zdálo, jako by každý z nich byl tvář bez očí, která vyplazuje dlouhý zvlněný jazyk. Jedna slízávala hlínu a kamení, druhá nasávala vodu a třetí vyplivovala směs do jediné černé krychle, ze které podle všeho vycházelo to rytmické bušení. Zdálo se jim, že se u otevřené strany krychle cosi pohybuje, cosi vytáhlého, cosi tenkého, cosi nesoucího jiné věci ve velkých pařátech... zdálo se... šok a vzdálenost způsobovaly, že to nerozeznávali jistě. Vítr změnil směr.

Čpavý cizí pach je zasáhl jako úder a tak je ohromil, že se rozhlíželi všude před sebou, než si uvědomili, že jim vítr nyní načechrává zježené vlasy na zátylku. A že tedy drak je za nimi...

Natáhnout, nabít a zamířit samostříl a vystřelit z něj, když člověk leží na zádech, nejspíš není ta nejtěžší věc na světě, nicméně neradí se ani k těm nejsnadnějším. Právě na dostřel se na svém pahýlu dosud kývala zlomená uschlá a těžká větev stromu. Lorsova šipka přeťala pruh kůry; téměř ve stejném okamžiku, kdy k nim dolehl slabý zvuk jejího dopadu, spatřili, jak těžký kus zpráchnivělého dřeva padá a jak ve slunečním paprsku víří prach, a pak uslyšeli praskot. Zatímco se tiskli k zemi, ve svém soustředění nevnímali ani píchání trávy, ani tlačící kořeny a kameny; a pak zaslechli další zvuk: zasyčení, hlasitější než syčení toho největšího hada, jakého si dokázali představit. Bylo slyšet tak krátce, až si málem mohli myslet, že si je jen představovali; sotva jim však ten zvuk dozněl v uších, celou délkou ležícího těla vnímali, jak se země chvěje (neslyšeli to, cítili to) a spatřili, jak se šikmo vůči nim plíží veliké zelenočerné tělo k místu, kam dopadla větev, tak obratně, že i když to neviděli, dokázali si do strašlivých podrobností a se značnou pravděpodobností představit, jak se žilkovaná blána mezi dlouhými prsty skládá, když se noha tiše zvedne, a zase se napíná, když se noha zase tiše a svižně položí.

Zapomněli na bolest a na všechno ostatní, kromě útěku - okamžitého útěku! - po břicho se pozadu odplazili stranou a zmizeli v houštinatém porostu. Trny je drásaly a vybíraly si své mýto, křoviny se před nimi odmítaly poddávat, avšak oni se drali kupředu a pryč.

Dračí Ďábel musel najít šipku ze samostřílu - na tom se později shodli - a při tom pohledu musel pochopit všechno: že tam nebylo nic, na co by se dalo střílet, a i kdyby bylo, nikdo by se neodvážil tak blízko cizího

tábora, takže šipka nebyla vypuštěna z jiného důvodu, než aby srazila těžkou větev a hlukem jejího pádu zmátla pronásledovatele. Po pochopení přišel vztek - přinejmenším vztek, možná i víc: signál, poplach, svolávání...

Ze zadu se opět ozvalo syčení, tentokrát nikoli krátké, a sotva se vzduch po tom zasyčení přestal chvět, zazněl výbuch hrdelního zvuku jako kašlání obra; a pak zvuk, pro jaký jim scházelo slovo. Ryčení? Bučení? Hřmění? Nepotřebovali žádné výrazy nebo názvy. Zareagovali tím, že se celí scvrkli, rozbušilo se jim srdce a kůži jim pokrýl studený pot. A tím, že se prodírali kupředu, kroutili se a plazili se pořád pryč. Ještě dlouho poté, co zvuk za nimi utichl, se neodvážili vztyčit se a utíkat jako lidé: a patrně tomu vděčili za to, že byli dosud naživu.

A nezvedli se na nohy, dokud před sebou Duro nespátřil převislou skalní stěnu plnou puklin jako napůl roztavený plást, o kterých věděl, že se táhnou hluboko a daleko, ne-li do nekonečna, ale přinejmenším tak daleko, aby se mohl zhluboka vydýchat a potom v bezpečí nabrat ještě alespoň několik doušků vzduchu:

Jeskyně!

IV.

V době, kdy se Liam natolik zotavil, aby mohl vyjít na palubu, už vor jako takový přestal existovat. Liam napůl očekával, že jej spatří houpat se za archou, avšak hromada jeho trámů byla naskládána úhledně na palubě a z několika dalších právě pár lidí štípalo prkna; ukázali mu několik hromad takových prken a také truhlu úlomků a třísek, ze které jakási stařena přikládala do topeniště dobře usazeného do ohrady plné písku.

"Zdá se, že jste jej dobře využili," poznamenal Liam.

"Co si ušetříš, jako když potom najdeš," zarecitoval šedovousý Gaspar. "Příslaví našich moudrých předků, stejně platné dnes, jako prvního dne, kdy bylo vyřčeno. Jistě se ti uleví, když ti řeknu, že jste si tím už zaplatili plavbu."

Liam se na něj podíval maličko úkosem. Na jednu stranu byl samozřejmě rád a vděčný, že mu zachránili život, vděčný za jídlo, pití a péči: tudíž ho potěšilo, že Gaspar a jeho lidé pokládají vor za přiměřenou náhradu za to vše. Na druhou stranu měl na celou záležitost názor, jenž se nedal vtěsnat do rámce představ, obsahujících pojem hmotné platby za záchranu života. A zapřemítal, co by asi tak Gaspar Vědomec a ostatní lidé z Archy udělali, kdyby zde nebyl vor, který mohl posloužit na zaplacení. Ale bylo to jako přemítat o dvoustranném trojúhelníku...

Liam pomalu, pomaličku procházel palubu toho zvláštního plavidla, občas se držel stranou od Gaspara a občas u něj a dosud plně nechápal význam zvláštních pohledů, jež po něm vrhala hrstka jeho následovníků, kteří se sami šourali opatrně okolo, anebo prostě zaujali na palubě archy polohu, kterou byli zvyklí zaujímat na voru. Liamovy oči i mysl čile tékaly kolem, avšak pro tuto chvíli, když se přesvědčil, že jeho lidé nestrádají, se rozhodl věnovat jiným záležitostem.

"Další věc, kterou naši moudří předkové říkávali," pokračoval Gaspar, "je, že 'vědění je síla'. Rozumíš tomu? Ne, nerozumíš. Jenom si myslíš, že tomu rozumíš. Kdybyste tomu rozuměli, nebyli byste umírali hladem a žízní. A vy jste umírali hladem a žízní, což dokazuje, že jste to nepochopili. Nicméně skutečnost, že jste se vůbec pokusili, naznačuje, že jste schopni tomu porozumět. Poslouchej, co ti říkám, mladý muži, a pak porozumíš, získáš vědění a tedy i sílu.

Vidíš, jak dobře je tahle Archa připravená? Jak umně a pevně je vyrobená? Jak je zásobena jídlem, palivem a vodou? Podívej se na tyhle okapy, roury a sudy - kdyby v tuhle chvíli náhle zapršelo, ani kapka nepříjde nazmar. Pozoruj, jak všichni naši lidé vykonávají přidělené prospěšné úkoly, neoddávají se rozkladné netečnosti nebo rozvratné zahálce. Pohled', jak dobře zaopatřena jsou naše zvířata a drůbež. Všiml sis našich mladých při výuce? Určitě ano. Mohu ti položit řečnickou otázku? 'Učinil jsi některá z těchto prospěšných opatření na svém plavidle pro své lidi?'"

Liam opatrně položil jednu rozpraskanou a loupající se nohu před druhou. "Nebyl čas," odpověděl.

"Neudělal. Přesně tak. Čas? Nebyl čas? Vždycky je čas. Záleží na tom, jak jej využiješ. Ty jsi produktem společnosti oddané násilí a požitkům, která zaměňovala vědomosti s věděním. A vinou pokrytectví režimu, který ignoroval zákony Přírody, tato společnost, jak jsi viděl, došla zkázy. Dá se snad úspěšně vzdorovat Přírodě? Přirozeně, že ne."

Liam odolal pokušení říci: "Šedovousý staříku Gaspere, žvaníš." Jednak by to nebylo zdvořilé, jednak by to nebylo... to asi sotva... bezpečné. A kromě toho v něm klíčil zárodek, zrnko uznání, že archa je nadmíru dobře vyrobená, zařízená, zásobovaná a uspořádaná. Gasparova slova ho přesvědčovala o bláznovství, avšak existence a situace archy vypadala všelijak, jen ne bláznivě. Liam se rozhodl, že bude dobře a dlouho naslouchat, než udělá nějaké ukvapené závěry.

Gaspar si přešel hladkým pohybem vous a stejně hladce navázal na svůj dosavadní proslov: "Cítíš, že na můj argument není odpověď. Dobrá. Abych pokračoval. Člověk z davu, spokojený s málem, pozoruje, že se něco děje, a připadá mu to, jako by událost neměla minulost ani budoucnost: jako by se něco zhmotnilo z ničeho a potom se to zase rozplynulo v nic. Ale ono tomu tak není. Nemám pravdu? Samozřejmě, že mám pravdu. Teď mě pečlivě sleduj. Nic se neděje bez příčiny. Vzetí této poučky za své je pevným základem všeho lidského vědění, pokroku a naděje."

Odmělčel se, aby sledoval a kývnutím schválil, jak je kůže právě poraženého telete oškrabávána ostrým kamenem od srsti na jedné straně a od loje na druhé. Ani ty nepřišly nazmar a skončily v nádobách pro ně určených. Lůž se dal jíst a ze srsti se daly vyrobit kartáče.

"A tudíž..." pobídl ho zdvořile Liam k dalšímu hovoru. Přejel pohledem obzor. V dohledu nebylo nic než voda. Nic. Snad se Gaspar a jeho lidé nechtějí plavit navěky?

"A tudíž," navázal Gaspar na předchozí nit, "je nezbytné prozkoumat příčinu každé věci, tedy prozkoumat příčiny všech věcí. Nevyplývá to snad z toho všeho?"

"Rozhodně."

"Tak. Předpokládejme, že nějaký člověk zanedbává nebo zneužívá své tělo. Jaký je nevyhnutelný následek? Nevyhnutelný následek jsou nemoci, úrazy, chátrání, zhroucení, příchod zhoubných snětí a destruktivních parazitů; to všechno pak tělo ještě více oslabuje. Pošetilý člověk nařiká nad tím, co se mu přihodilo a neuvědomuje si, že se to nestalo jen tak samo od sebe, nýbrž že on si to svou pošetilostí sám způsobil. Nuže, přáteli z daleké země, poměříme tímto poznatkem o těle jedince tělo společnosti. Dobře mě sleduj. Předpokládejme, že tělo společnosti, nebo, chceš-li, společenský organismus, je zanedbáváno či zneužíváno. Jaký je nevyhnutelný následek? Tentýž... jenom samozřejmě v rozsáhlejší měřítku. Nemoci - šíří se epidemie. Úrazy - zemi sužují následky nehod a přírodních katastrof. Chátrání' - umírá více lidí, než se jich rodí. Zhroucení- mosty, lodě a budovy jsou zničeny. Zhoubné snětí a destruktivní paraziti - to znamená draky a Kar-chee. Nuže..."

Liam zamrkal a otevřel ústa. Vztáhl ruku a Gaspar zdvořile pozdvihl obočí. "Ano?"

"Zhoubný a destruktivní" znamená co?"

"Nenaslouchal jsi mi pečlivě. Nicméně beru ohled na několik okolností, za prvé, že jsi vyrostl v neosvícené cizině a ne ve společenství Vědomců, za druhé, že jsi právě přestál fyzické i psychické utrpení při vašem špatně zvládnutém podniku s vorem, a za třetí, nerad bych o tom příliš hovořil a snad tím i ranil tvé city, ale musím dosvědčit, co vidím, a v tomto případě vidím, že trpíš fyzickým neduhem: totiž tvé oči nemají stejnou barvu a z toho plyne, že..."

Liam, který se úporně snažil vzpomenout si na přesná slova Otce Vědomce a zarazit jeho proud výřečnosti, řekl poněkud hlasitě: "Destruktivní paraziti."

A Gaspar okamžitě opáčil: "Kar-chee."

Chystal se toho říci víc, avšak tu z místa, kde seděla a hladila šedivé jehně, vstala dívka z nově přichozích se světlými vlasy, jež na rozdíl od ostatních neměla špatnou náladu, a pravila: "Liam!"

Její přítel se začal usmívat, a pak učinil náhlý netrpělivý pohyb a ona ucouvla. Popadl ji za ruku a vlekl ji za sebou se slovy: "Otče, prosím za odpuštění, ale..."

"Uděluje se. Mladá osobo, nejsem dosud obeznámen s tvým jménem."

"Cerry... říkají mi Cerry."

"Seznámila jsi již Matku se všemi svými přáními?"

"Ano... Byla nesmírně laskavá."

"'Laskavá' je nedostatečně přesný výraz. Matka zná svou práci; jestli jsi ji seznámila se svými přáními, jsou nyní již splněna, pokud je vhodné a náležité tak učinit. Informovala tě již o tělesném obcování? Vidím, že se řdíš. Jak patřičné a správné. Budiž. Doprovázej nás při naší konverzační obchůzce archou, chceš-li, ale nijak tě k tomu nenutíme, a v žádném případě nás už znovu nepřerušuj."

A tak šli dál, kolem ovčí ohrady čerstvě vysypané pilinami, kolem žen pracujících s přeslicí a cívkou, kolem ošetřovny, kde dosud leželo několik lidí z voru, dolů do stísněných, avšak úhledně zařízených obytných prostor - hamaky stočené a svázané; ubikace pro svobodné muže zde, pro svobodné ženy tam, dětská ložnice, kajuty manželských párů; zásoby: potraviny, osivo, nástroje, oděvy, příze, kůže, sůl, koření, voda. Otec Gaspar kontroloval všechno, prohlédl hrubé, avšak funkční pumpy, nakoukl do všech tří trupů - a mluvil... mluvil... a mluvil...

Po dlouhé, dlouhé době jim oznámil, že nastala jeho pravidelná doba odpočinku a zdvořile je propustil.

Když byli zpátky na palubě, v koutě, který si zabrali, protože si na něj podle všeho nikdo jiný nečinil nárok, Liam se zadíval na Cerry. Za chvilíčku se zeptal: "Co ti vlastně Matka řekla o tělesném obcování?"

Napůl se usmála, napůl zamračila. "Ehm... protože nikdo neví jistě, jak dlouho budeme na moři, a protože těhotenství a narození dítěte je po dobu cesty nevhodné, musí všechno tělesné obcování probíhat, eh... ona použila slovo 'kvalifikovaně'. Jestli na tom trváš, mohu ti to rozvést podrobněji."

"To není třeba."

"Také si myslím," podotkla rozladěně.

"Já jsem tě k sobě nepřipoutal, ani jsem si na tebe nečinil výhradní nárok. Ani teď ne."

Ohrnula ret. "Děkuji, ty hrdino. Rozumím tomu tak, že si mohu svobodně vzít svou ovčí kůži kamkoliv ke kvalifikovanému tělesnému obcování..." Na okamžik dala svým výrazem najevo, co si o tom myslí, a letmým pohledem a stisknutím jeho ruky dala najevo, že stále myslí na Liama. Pak dodala: "Nu, Matka není špatná starucha, když uvážím, že je už třicet let jedinou ženou starého Otce Věševěda. Pověz mi, Liame: jsou tu všichni takoví blázni? Nebo jenom on?"

On odvětil: "Myslím, že to je nějaké dílčí šílenství... dalo by se říci. Nesměj se, nestoudnice... Nevím jistě, co si o tom všem mám myslet. Jediné, co si určitě myslím, je, že jsem rád, že tohle plavidlo, ta archa, jak tomu

říkají, byla tam, kde jsme byli my... ať už jsme byli kdekoliv... Kdybychom tak měli mapu... No nic. Každý člověk je svým způsobem blázen. Přísloví našich moudrých předků..."

Prohrábl její světlé vlasy. Ženy z archy jí je musely ostříhat nakrátko, tak byly z voru zacuchané. "Nit našeho života není prosté přímé vlákno; to přece víš, Cerry, ne? Kroutí se semhle a kroutí se támhle, vede ohněm, mořem a bouří a je plné uzlů, ale ty uzly k němu patří. Vědomci jsou jeden takový uzel. Ten zatím nerozpleteme. Ale určitě najdeme způsob, jak naložit s volným koncem. Tím jsem si jistý."

Z dalšího si však byl jistý jen máločím. Lidé z archy byli docela laskaví - bez ohledu na to, za jak "nepřesný" tento výraz jejich kapitán — kněz — otec snad pokládal; své povinnosti vykonávali svědomitě. Kdyby se měl Liam vyjádřit, jakým dojmem na něho zapůsobili, mohl by docela dobře obrátit odpověď naruby tím, že by řekl, že na něho nejvíc zapůsobila nepřítomnost jakéhokoli silného dojmu. "Odevzdání" bylo příliš silné slovo. "Zastrašení" bylo právě tak nepřesné - Gaspar, Otec Vědomce, je podle všeho prostě umluvil svým neutuchajícím přívalem slov. Ze všeho nejvíc Liam cítil, že zde chybí silnější osobnost, ať už jedinec nebo skupina. A jestli v tom vězí něco víc, nevěděl.

Archa byla největší a nejpodivnější plavidlo, jaké kdy viděl. Byla opatřena lůžkem pro stěžeň - a na palubě bylo vskutku vidět několik dílů stěžně a svinuté velké rohože, nepochybně připravené jako plachty - avšak stěžeň nebyl vztyčen a vítr pouze ochlazoval vzduch... šikovně sváděn do podpalubí zástěnamí, které byly k tomu účelu rozmístěny nad průvlaky. Také vidlice se závlačkami byly na místě a dlouhá vesla připravená, avšak žádné z vesel nebylo nasazeno; jen kormidelní veslo, a to bylo napevno uvázané. Přesto se archa pohybovala kupředu; plula - jak Liam pozoroval, když za tímto účelem hodil přes palubu úštěpek dřeva - slušnou rychlostí. Zdálo se tedy, že se archa dostala do mořského proudu a že starý Gaspar o něm věděl dost na to, aby mu to dodávalo klidnou důvěru pokud jde o to, kam ho nese, jak rychle a jak dlouho to bude trvat. Odtud se pak dalo odůvodněně předpokládat, že nakonec se stěžeň vztyčí a plachty napnou; a pak, třebaže ne nutně hned, půjdou na místa i vesla.

Liam měl silný pocit, že přinejmenším v některých ohledech je Otec Gaspar skutečně a doslova Vědomce.

Moře se mu už dávno stalo přirozeným živlem; vzpomínky na zemi, kterou zanechal za sebou, vybledly; země, která ležela (nebo které ležely) vpředu, byla (byly) dosud jen nejasnou nadějí. Pozoroval, jak se slunce noří do moře mnohem rychleji než při dlouhých, pozvolných západech v jeho ztracené severní domovině. Světélkující hřebeny nočních vln mu nyní připadaly vlastní a důvěrně známé a už ne hrozivé. Něco se stalo s podobou shluků hvězd; celým srdcem litoval, že ho dávno nenapadlo nakreslit si mapu souhvězdí; ale ještě není příliš pozdě... zítra může požádat Otce Vědomce o kreslicí potřeby; jestli ho odbude (nebo spíše zdvořile, jemně a s odůvodněním odmítne), třeba se mu podaří nějak improvizovat.

Tohle se mu honilo hlavou, zatímco seděl na palubě s Cerry pod jakousi židlí na vysokém podstavci, v níž seděl mladík, který držel hlídku. Tu si uvědomil, že se k nim někdo připojil. Zprvu ho napadlo, že to je někdo z jeho lidí, z voru - ovšem s touto myšlenkou přišla další: byli to stále "jeho lidé"? a kolik z nich, jestli vůbec ještě někdo? a kteří? - avšak než ve mdlém přísvitu hvězd a stejně mdlém pableskování moře dokázal rozeznat rysy tváře, přízvuk tichého, hlubokého hlasu mu prozradil, že to je někdo z archy.

"Vy neznáte... ani jste neznali Serru, že?"

"Určitě jsem o něm nikdy neslyšel. Nebo o ní?"

Mladík se tiše, váhavě zasmál a náhle utichl. Přisedl si k nim ještě někdo. Za chvíli se ozvalo: "Ne... ehm... Serra je místo, kde jsme kdysi žili." Ten název Liamovi ani teď nic neříkal. Zato však již věděl, že ten rozhovor je tajný, že mluvčí měl obavy z totožnosti posledního příchozího, ale už se ujistil, že všechno je v pořádku.

"Kterým směrem Serra leží? A co to bylo za místo?"

Mladík neurčitě mávl rukou. "Tam vzadu... bývala to součást Afriky, jestli znáte staré názvy. Ale my nejsme serraští starousedlíci. Předtím, ačkoliv to už nepamatuji, jsme žili v Sori. A ještě předtím v Jari. A předtím... ale na tom nezáleží. Jmenuji se Rickar."

A druhý stín se ozval ještě tišeji: "A já jsem Fatima." Byl to dívčí hlas.

Rozhostilo se podivné ticho.

Pak Rickar začal s povzdechem vyprávět o životě v Sere: jaká tam byla bohatá, rozsáhle obdělávána půda, jaké se tam hrály hry, jaké se tam zpívaly prsně, jak se jmenovala města a čím bylo každé z nich proslulé - jedno přítulností tamních žen, jiné silou tamních mužů, další obratností v obchodě, čtvrté dobře utkaným plátnem, páté nádherným panoramatem... Hlas mu odumřel v dalším vzdechu.

"A ve kterém jste žili?" otázala se Cerry.

Rickar krátce zachrčel. "My jsme vlastně nežili v žádném. Drželi jsme se stranou. My jsme Vědomci. Pracovali jsme, obchodovali jsme, studovali jsme... ale, víte, celou tu dobu jsme čekali."

"Na co jste čekali, Rickare?"

"Až se začne hřešit. Až za to přijde trest. Až nám nastane čas odejít a stěhovat se dál. O tom přece už musíte vědět. Strávili jste s mým otcem celé dnešní odpoledne. Víím, že to odpoledne byl stále týž člověk, jaký byl ráno, a tak jsem si jistý, že vám to všechno vysvětlil."

Liam ani Cerry to nepopírali. Neříkali nic. Rickar jim přesto začal opakovat to, o čem věděl, že oni už vědí, a oni ho nechali. Bylo to jako dívat se z vedlejšího okna; výhled byl stejný, ale uhel pohledu se změnil - i když se některé podrobnosti z tohoto pohledu ztratily, objevily se zase jiné.

A ne úplnou tmou k nim pronikaly další a další a další.

"...pak představený vesnice ukradl nějaké peníze z vybraných daní a můj otec a ostatní starší jen vrtěli hlavou..."

"...ale její druhý manžel její majetek rozprodal a promrhal jej s jinými ženami, a když se o tom doslechla moje matka, řekla..."

"...ten most byl prý téměř sto let starý a byl div, že zůstal stát tak dlouho, ale když se zřítíl..."

"...a tak jsme začali znovu stavět archu a chystat věci. Trvalo to opravdu mnoho let a po celé ty roky se nám ostatní lidé vysmívali. Ale můj otec říkal, že je marné je varovat.

Nu... byla to pravda. Přišli Dáblové Kar-chee a jejich draci, byli spatřeni na západním konci Seny a celá země se začala hemžit jako mraveniště. Takové přípravy k boji jste ještě neviděli!"

Liam pravil ještě tišeji než Rickar: "Já asi ano..."

Náhle promluvila Fatima mladistvým a velmi melodickým hlasem: "Zaútočil jsi na ně a porazil jsi je, že? Tys to dokázal! Tys to opravdu dokázal!"

"Ehm, no, ne tak docela," začal Liam. Ale ti v temnotě naproti byli vzrušení a neměli náladu na vytáčky nebo dokonce na vysvětlování.

Ano, přece zaútočil na Dábly Kar-chee! Někteří lidé z voru o tom mluvili. (Příběh očividně vyprávěním nabyl na barvitosti.) Porazil Dábly Kar-chee! A páchnoucí dračí Dábly! Střílel na ně obrovské kameny a obrovské šípy ze strašlivých válečných strojů! Zanechal jejich tábor v plamenech a dýmu! A pak...

(A v tom okamžiku měl dojem, že ho všichni chtějí zasypat a zadusit ho svou mladistvou dychtivostí a dotknout se ho pro štěstí, jako by byl kouzelný strom nebo věštný kámen.) A pak on a jeho muži a jeho ženy s větším nadšením než zručností zhotovili vor, aby jiným lidem zvěstovali zprávu, že Dábly lze porazit!

"Ze to jsou jen tvorové z masa a krve," prohlašovala Fatima chvějícím se jemným hlasem. "Tys to dokázal! Tys to dokázal!"

Znělo to téměř, jako by ho vyzývala, aby to popřel. A on tu výzvu tak docela nepřijal. "Je čas mluvit a je čas žít," řekl vyhýbavě. "Ne každá zaslechnutá novina je pravdivá a ne každé staré vyprávění je jen vymyšlené. Myslím, že bude nejlepší, když mi teď prokážete laskavost a přestanete o tom mluvit. Jsme na vaší lodi hosté a cizinci. Chápete? Tak buďte tak hodní a běžte jeden po druhém tiše na své místo a jděte spát..."

Seděli tam ještě dlouho, dlouho poté, co je mladí lidé z archy opustili. Dívali se na moře a na nebe a po chvíli spatřili padat hvězdu a věděli, že to je znamení přicházejících velkých věcí. Jenom nevěděli jakých.

Liam se ozval: "Myslím, že půjdeme spát. Nejdřív budu dřímat s otevřeným šedým okem a hnědým zavřeným a potom naopak. Nemyslím sice, že by se někdo z lidí na palubě pokusil připlížit a ublížit mi, ale nejsem si tím úplně jistý."

Později, když leželi mezi ovčími kůžemi, zaslechla Cerry, jak si Liam mumlá: "Ještě na světě nebylo dva dny staré náboženství, aby se v něm nevyskytlo den staré odpadlictví..."

Matka Vědomkyně - Gasparova žena a Rickarova matka - byla vysoká nahrbená žena s plochými prsy a velkýma zapadlýmá očima. K jejím uším se musela donést nějaká šeptanda, nějaké zvěsti o tajné noční schůzce z uplynulé noci, protože druhého dne dopoledne zanechala svých povinností a přišla požádat Liama, aby jí pomohl oškubat vlnu z roun. Určitě musela vědět o někom z archy, kdo je v tom zběhlý; a stejně určitě on neodmítne... takové myšlenky mu táhly hlavou. Zdálo se mu, že se cítí každou hodinou silnější.

"Je jiná než naše vlna," poznamenal, když prohrábl hromadu, v níž ležela rouna s vlnou na konečcích špinavě šedočernou, která dospodu přecházela v různé odstíny od čistě černé přes smetanově plavou až po čistě bílou. "Ale je cítit velmi podobně."

Matka Nor se trochu usmála. "To mi nikdy nevadilo," řekla. "Je to zdravý pach. Samozřejmě vlna se do podnebí Serry příliš nehodila - nebo, když už je o tom řeč, do podnebí Sori nebo Jari. Ale ovce s námi přišly z Amharu, našeho prvního domova. Možná se jednou usadíme na chladnějším místě; pak spatříme, jak se naplnila rada našich moudrých předků, abychom ovce brali vždy s sebou."

Svíral prsty chomáček po chomáčku, škubal je a odkládal a známý dotek a pach lanolinu mu před vnitřní zrak přiváděl vzpomínky.

"Měli jste dobré ovce ve tvé domovině?" zeptala se tiše.

"Ano... Dobré ovce... A také dobré lidi."

Vzdychla a zavrtěla hlavou. "Ale ne dost dobré. Velmi hřešili, jinak by na ně nedolehl trest příchodu Dvojích Dáblů... nemyslíš?"

Liam si myslel, že by měl změnit téma. "Myslíte, že zase najdete cestu na sever do chladnějšího podnebí?"

Zapadlé mírné oči na něho pohlédly s mírným překvapením. "Možná. Nevíme. Ale není nutné jít za chladnějším podnebím na sever, protože stejně chladné se dá najít i dostatečně daleko na jihu. To jsi nevěděl?"

Užasle zavrtěl hlavou. "Vždycky mi říkali, že čím dál na jih, tím větší je horko, až nakonec nikdo nepřežije žár Jižního pekla. Nejsem si jistý, že bych věřil v Jižní peklo - anebo i v Severní. Ale přesto... na onom zmrzlém

místě něco být musí, protože jsme viděli světla. Viděla jsi je někdy? Svítila nedlouho předtím, než jsem odplul... jako by noční oblohou sestupovala velká mísa chvějivě zeleně. Takže... mi připadá přiměřené, že pokud existuje Severní peklo, pak musí existovat i Jižní. Ale nikdy jsem si nebyl jistý."

Nyní bylo na ní, aby zavrtěla hlavou. "Ne," řekla. "Ne... není žádné takové místo jako Jižní peklo. Otepluje se jen do určitého místa a od něho se zase začíná ochlazovat. A ona takzvaná světla, to je nejspíš klam. Klam," dodala pevně, "stejně jako mylné přesvědčení, že se dá nebo má vzdorovat metlám seslaným uraženou přírodou."

Vzdal se dalších pokusů měnit téma. Ať vysloví, co má na srdci; dělá to tu každý. "Máš na mysli Kar-chee. A draky."

Měla je na mysli. Ano. Dvojí Ďábly. Je skutečně možné, že by jeho krajané nepřijali tento trest, který na sebe přivodili svými hříchy, nesoudností a zanedbáváním správných cest, a dopustili se takového rouhání, aby se postavili na odpor?

Aby zaútočili! Ujistil ji, že tomu tak skutečně bylo. Opravdově, upřímně jí to otrásl. "A co se stalo potom, Liame? Nepřišla ještě větší zkáza než předtím? Zajisté ano! A není to snad důkaz? Není to zřejmý, očividný důkaz nejen obyčejné marnosti, nýbrž i naprosté nesprávnosti vzdoru proti Dvojím Ďáblům?"

"Jenže... Matko Nor... co podle tebe mají lidé dělat? Nečinně se podrobit a nechat si zničit zemi?"

Uchopila jeho ruce do svých. "Liame, hochu, mohou snad vzdorem zabránit zničení své země? Zkáza země, stejně jako příchod Kar-chee a draků, je skutkem Projevené Přírody. Člověk nemůže doufat, že jí úspěšně odolá, stejně jako nemůže doufat, že koštětem utiší vlny nebo že lasem stáhne hvězdy. Spása nespočívá v odporu. Spása spočívá v povolnosti! Člověk je jen hlínou v rukách Přírody. Byl mu vyměřen způsob jednání a je na něm, aby tento způsob dodržoval. Náležitě jednání, správné skutky, dodržování práva a rovnosti: tohle přináší bezpečí; jenom tohle a nic víc.

Co měli lidé tvé země udělat, když se objevili Dvojí Ďáblové? Měli postavit archu a odplout hledat místo, kde by se usadili..."

Přerušil ji: "A nečinně čekali na jejich další příchod?"

Přece (namítala) když budou ctnostní, poslušní, dbalí náležitého chování, už nebude žádný "další příchod"!

"A vůbec ne 'nečinně'. Aktivně - ale správným způsobem. Nepomyslel jsi nikdy na to, jak je vůbec možné, že Dvojí Ďáblové existují? Určitě víš, že nic se neděje bez příčiny a že žádná příčina neexistuje bez účelu. Řekli mi, že tví lidé věří, že Kar-chee přišli z hvězd. To je obyčejná pověra. Ne - to je vyložená pověra. Hvězdy jsou stvořeny z nejčistšího ohně a nepřichází z nich nic, jen žhavé uhlíky... občas vidíme, jak padají noční oblohou; někdy najdeme ohořelé kusy uhlí na zemi. Ale nic živého nepřichází z hvězd, protože tam nic živého žít nemůže. Proč? Protože hvězdy jsou oheň a živí tvorové nemohou žít v ohni." Hlas měla nanejvýš vážný a upřímný a hleděla na něho, aby se ujistila, že porozuměl.

Liam potlačil vzdech a řekl: "Inu, Matko, tvé argumenty jsou přesvědčivé a mně, nejistému a nevzdělanému, nejspíš nepřísluší soudit, zda jsou pravdivé. Mluvíš o tom, že je možné zabránit příchodu Kar-chee. Kdyby se neobjevili, byl by to pro mne zázrak. Ale ty říkáš, že aby nepřišli, musí se všichni lidé stát ctnostnými. A to mi, Matko, připadá jako ještě větší zázrak."

Smetla rukou hromádku chomáčků vlny. "Synu, je nutné, abys pochopil, že člověk je schopen konat zázraky, že to je v jeho silách; a že je dokonce musí činit, protože člověk je zázračný tvor."

"Nablízku je země," oznámil Gaspar, který se přiblížil k Liamovi svým obvyklým majestátním způsobem, zanechávaje za sebou brázdu mírného vzruchu. "Všechno je samozřejmě relativní: když mluvíme o chůzi nebo přesněji o plutí, je země dosud velmi daleko. Ale v poměru ke vzdálenosti, kterou jsme již urazili, je země docela blízko. Ano, ano," řekl spokojeně a hladil si mohutný šedivý vous.

Liam položil otázku, která se přímo nabízel.

"Jak to víme? Jsme Vědomci. Je naší povinností vědět. Ale abych odpověděl konkrétněji: z pozorování mraků, letu ptáků, z vůně a směru větrů, ze vzhledu plujícího dřeva a mořských řas a z četných dalších důležitých věcí. My zkrátka víme - stejně jako bys věděl ty, kdybys byl jedním z nás. Ale pro tuto chvíli to necháme stranou. Ale jen pro tuto chvíli. Později to budeme muset probrat. Rozhodli jsme se totiž, že náš pobyt v této nejnovější zemi, pokud bude vhodná k obývání, musí být dlouhý. Z čehož plyne, že mezi sebe nemůžeme vzít nikoho, kdo není našich znalostí a našich způsobů. Jinak by se opakoval stejný smutný příběh hříchu, nespravedlnosti a nepravosti, po nichž by následoval trest, příchod Ďáblů a zničení. Už nás to unavuje. Ano, Liame, už toho máme dost."

S rozhodným pokývnutím hlavy odešel a zanechal Liama s rozsáhlou látkou k přemýšlení.

Za několik okamžiků ho však ze zamyšlení vytrhlo, když Gaspar začal udílet rozkazy. Kormidlo bylo odvázáno a jeden muž se k němu postavil. Stěžen byl vztyčen a zasunut do objímky a plachty z rohožoviny přivázány k ráhnum. Vesla byla nachystána do pohotovosti. Očividně dosud pluli s proudem (ačkoliv se dalo předpokládat, že museli nejdříve použít plachtu nebo vesla, aby se do něj dostali) - ale teď nenechávali nic náhodě, ať už by šlo o to, že by je proudy zanesly mimo, nebo o to, že by ztroskotali na útesech či na pobřeží nebo uvízli na mělčině.

Celý dlouhý den vyhlíželi, lidé z archy poněkud slevili ze své uzavřenosti a lidé z voru ze své podezřívavosti... ale žádná země se v dohledu neobjevila.

A v noci se Rickar a jeho přátelé vrátili, aby se s ním šeptem podělili o své kacířské názory. Liam se necítil ani na to, aby je povzbuzoval, ani na to, aby je zrazoval. Souhlasil s tím, že musí existovat něco lepšího, než co bylo v daném okamžiku na výběr, ale nevěděl, co by to něco mohlo být. A když na něho naléhali, že díky své "zkušenosti" ví alespoň o téhle konkrétní věci víc než Vědomci, mladí nebo staří, svařtil čelo... odmlčel se... a konečně řekl: "Sotva můžeme vědět o Kar-chee a dracích ještě méně, než víme. Snad kdybychom věděli víc, mohli bychom toho i víc udělat... a možná, že ne..."

Ale kdybychom je našli tady nebo někde jinde - nebo kdyby oni našli nás - napadlo mě, jestli bychom se nemohli zachovat lépe než rovnou prchat nebo rovnou bojovat - jsem si jistý, že by bylo lepší raději se schovat. Chvilí se neukazovat a nenechat se zase zahlédnout. A soustředit všechno úsilí na to, abychom o nich zjistili co nejvíc... aniž by oni zjistili něco o nás."

Rickar se ozval: "Plížit se a špehovat?"

"Klidně si tomu dávej ošklivá jména a říkej, že to smrdí, jestli chceš. Štve tě, že jsem vám nenabídl, že vás povedu do boje, že? Kdybych si myslel, že to přinese něco jiného než okamžitý užitek, udělal bych to. A když bude třeba, udělám to. Ale zatím... Vědomci? Pokud jde o tuhle věc, staňme se Vědomci všichni. Jak říká přísloví Otce Gaspara: 'Vědění je síla.'"

Obzor zalila náhlá matná záře.

"Blesk z vedra," zamumlal někdo zároveň s jejím pohasnutím. Nato se objevila ještě dvakrát. Vzduch jako by se zachvěl. Pak zůstala jen tma a mlčenlivé hvězdy.

*** Země se objevila dalšího dne pozdě odpoledne - ležela na okraji moře jako přikrčená šelma a patrně daleko ve vnitrozemí se nad vyklenutou pevninou tyčil horský štít s dlouhou vlečkou mraků.

Gaspar se tvářil, jako když vítá Liamovu nabídku, že on a další lidé z voru budou doprovázet lidi z archy, vybrané k tomu, aby se vylodili na průzkum. Nejspíš proto, že kdyby se prvnímu oddílu mělo něco stát, budou ztráty mezi jeho lidmi menší... tak si to alespoň myslel Liam.

Avšak Gaspar nedovolil, aby se s archou přiblížili dřív, než dalšího dne. Po zbývající dobu světla se drželi dál od pobřeží a zkoumali hloubku, ale nikde nenašli dno. A ke konci vydal spokojený zvuk a ukázal na bílou či nažloutlou čáru mezi temnou vodou a ještě temnější zemí.

"Pobřeží s pláží. Je tam místo právě tak na to, aby se na břeh vytáhl malý člun..." Přerušil ho výkřik. Konečně našli dno. "Dobrá. Zakotvíme tu na noc."

Bylo chladno a hvězdy právě začínaly blednout, když Liam, Rickar, starý Vědomec jménem Lej, který byl strýcem Fatimy, a Liamův společník z voru Skai sestoupili do malého plavidla, napjali malou trojúhelníkovou plachtu a nechali ji nabrat vítr. Rozednilo se, slunce se vyhouplo nad obzor, na pláži se něco pohybovalo a zanedlouho spatřili, jak se to rozdělilo na tři postavy... tři muže. Ostražitě si chystali zbraně. Brzy bylo vidět, že to jsou tři téměř ještě chlapci, dva z nich zjevně bratři. Na jejich tvářích spolu zápasily výrazy překvapení a podezřívavosti. Liam měl za to, že přesně ví, jak se mladíci musí cítit.

První promluvil Lej. "Nepřejeme si válku," pravil. Vylovil odkudsi malý váček s moukou, vysypal si ji do dlaně a rozhodil ji na sever... na jih... na východ... na západ. "Mír a hojnost čtyřem stranám vaší země. Ať Příroda požehná jí i vám a vašemu lidu."

Tři mladíci se tvářili nejistě, snad i litovali, že nemají žádný vítací obřad. Pak si vyměnili pohledy, odložili luky, vstoupili do vody a pomohli vytáhnout kánoe na břeh. Starší z bratrů řekl: "Myslím, že jsou tu nyní všichni lidé vítáni..."

Rozhlédli se kolem sebe s výrazem, který se blížil hrůze, zvedli hlavy a začichali ve vzduchu. Jejich strach jako by poněkud polevil. A mladší z bratrů oznámil: "Jsou tu kolem draci..."

V.

Ren Rowan nyní vyhlížel dost staře na to, aby byl otcem toho muže, kterým býval ještě před několika dny. Sídlo již působilo zanedbaným a napůl opuštěným dojmem. Na nové příchozí pohlédl zprvu prázdně, zašilhal s pootevřenými ústy na své syny a zamračil se, když si všiml postupujících známek úpadku na svém dvoře a domě. Pak se několikrát nadechl k řeči, ale vyšlo z toho jen několik idiotských hrdelních zvuků a zamlaskání, až ze sebe posléze vypravil: "Tak... Připluli umřít sem... Jako by nemohli umřít doma..." Nato na ně upřel mdlý, sklíčený pohled, jakým by se mohl dívat nevyléčitelně a bolestivě nemocný člověk na ty, kdo jeho bolest nesdílejí.

Lejova odpověď přišla vzápětí: "Všichni musejí zemřít, ale nikdo nemusí zemřít hned teď. Tohoto muže se zvláštníma očima a muže a ženy z jeho země jsme našli na voru na širém moři. Propadli už beznaději a nevěřili, že je čeká něco jiného než smrt, ale jak vidíš, přesto jsou naživu a v pořádku."

Liam naslouchal s rozmrzelým uznáním. Dobře si všiml, že Lej neřekl nic o těch lidech z voru, kteří už nebyli "naživu a v pořádku". S jistým překvapením zaznamenal, že tohle je úplně jiný Lej. Na palubě archy, kde neměl na práci nic jiného než vykonávat svou práci a poslouchat starého Otce Gaspara, očividně přežíval v jakési anabíóze. Nyní jako by v zastoupení právem stáří převzal žezlo Gaspara, hlavního Vědomce. To nemluvil poslušný podřízený; to přednášel pravý věřící své kázání nevědomým.

"Nemusí zemřít hned teď..." opakoval starý Ren. Tváří mu lehounce prokmitla jiskřička jakéhosi výrazu. Nebyla to naděje - to ještě ne - snad to byl jen nesouhlas. Ale naznačovalo to, že se v něm opět probudila i jiná

emoce než netečnost a naprostá rezignace. Lors přešel pohledem od Leje, uhlaženého a vyzařujícího plnou sebedůvěrou, ke svému otci, tak znenadání a předčasně pozbyvšímu naději, sílu a dokonce i mužnost. Nevěděl, co se Lej chystá říci dál, ale v tom okamžiku cítil, že jestli to z jeho otce udělá zase toho muže, jakým býval, pak, ať to bude cokoli, on, Lors, toho bude navždy poslušen.

"Nemůže být správné činnosti bez správných znalostí," pokračoval Lej. "Vidím tyto domy, tato hospodářská stavení, tato pole, lesy a dobytek; a z jejich vzhledu usuzuji, že nemohou náležet divochům ani barbarům, ani lidem, kteří by žili jako hovada bez ponětí o společenském uspořádání. Vidím zde sídlit civilizované lidi; lidi, kteří mají vědomosti a jsou schopní jich obsáhnout ještě více."

Odmlčel se, aby jeho slova k posluchačům náležitě pronikla, a otočil hlavu, aby pohlédl na ostatní, z nichž někteří již k němu začali vzhlížet ze všemožných poloh, jaké zaujímají umírající. Jeho pohled jako by je přitahoval, jako by je zvedal na nohy a vyváděl ze stravující hrůzy, která jim ochromila smysly. Vítr příjemně povíval z travnatých plání i lesů a ptáci si plynulým a hrdým zpěvem vyznačovali území. Stromy šelestily a setřásaly na ležící, přikrčené a zhroucené lidi spršky droboučkových kvítků. Na pouhý příchod cizince a jeho zvláštní slova si náhle uvědomili mnoho věcí, na které předtím zapomněli.

"Ale vidím zde také," pokračoval Lej, "společensství, které toho ještě neví dost... které nemá dostatečné vědomosti, aby je uchránilo od toho, že málem pomřelo hrůzou. Přátelé! Naslouchejte mi! Chci vám sdělit velmi důležité věci! Jenom samotní lidé jsou schopní činit věci na základě libovůle a rozmaru. Projevená Příroda nikoliv. Projevená Příroda nedělá nic bez příčiny a nic bez účelu. Ty strašlivé demony, kteří, jak mi bylo řečeno, se právě objevili mezi vámi, Příroda seslala za určitým účelem a tímto účelem není vás úplně vyhladit. Není!

Jenom když budete dost pošetilí a hříšní na to, abyste vzdorovali, je zkáza jistá. Když však prozkoumáte své nitro, připustíte, že jste se chovali špatně, když se rozhodnete nechat se poučit Vědomci, jak se vyhnout budoucím hříchům, a když budete pevně odhodláni, přátelé, nejen se poučit, co máte dělat, ale skutečně to dělat budete! - pak je spása možná. Pokud si přejete učit se, budeme vás učit. Jestliže se poučíte, dojdete poznání, připojíte se ke společenství Vědomců a podniknete následující nevyhnutelný a logický krok - odejdete ze země poskvrněné dřívějšími hříchy..."

Starý Ren zasténal. Chytil se rukama za hlavu.

"Odejít? Kam? Aby nás Ďáblové mohli pronásledovat? Jestli nás mají zabít, tak ať nás zabijí tady... Tady! Kde jsme se všichni narodili a kde jsme všichni žili..."

Lej se nad ním málem usmál. "Ale starý pane a příteli, právě to jsme vám přišli vysvětlit: že nikdo z vás nemusí být zabit. Ani tady, ani jinde. Zvířata zabíjejí, protože mají hlad. Stejně tak žraloci. Ale Ďáblové nejsou zvířata, jsou to Ďáblové! Ďábelské tvory nevede k jejich činům proti lidstvu nutnost hladu. Když tvé děti zlobí, uřízneš rákosku a potrestáš je. Rákoska se nepohybuje o své vůli nebo vlastní silou. Rákoskou pohybuješ ty! Ty jsi ten, kdo vnímá nutnost trestu, rákoska sama nevnímá nic. Dítě se bojí samotné rákosky jenom tehdy, když mu chybí dostatek důvtipu na to, aby pochopilo, že by se mělo bát otcovy paže... ale trvá mu jen chvíličku, než pozná, že když se nebude nevhodně chovat, nebude potrestáno!

Už to začínáš chápat? Dvojí Ďáblové jsou pouze nástroje, kterými jsme my, děti Projevené přírody, trestáni. Nemají žádnou vlastní mysl. Jediné, co potřebujeme učinit, abychom se jim vyhnuli, je přestat si zasluhovat jejich přítomnost. A chceš-li se zeptat, proč je v tom případě potřeba budovat plavidla, kterým Vědomci říkají archy, a proč je vybavovat potravinami a pitím, dřívím, osivem a různými předměty a vybírat s sebou nejlepší z našich zvířat a proč se na nich pak vypravovat do vyhnanství - proč nestačí se kát a začít správně jednat tam, kde již žijeme..."

Buď už ten proslov sám často držel, uvažoval Liam, když sledoval, jak Lejova velmi všední tvář kypí sebedůvěrou, která jako by ho povznášela, anebo jej už slyšel tolikrát, že jím nasákl skrz naskrz a teď jej chrlí slovo za slovem a bod po bodu.

"Jestli se chcete zeptat na tohle, přátelé, pak nemusíte dlouho čekat na odpověď. Vyhnanství je samo nezbytným druhem trestu. Už to chápete? Samozřejmě ano. Je to přece tak jednoduché, ne? Tato země byla poskvrněna. To dokazuje příchod Ďáblů - kdyby nebyla poskvrněna, nebyli by tu. Tato země je prosycena a nasáklá hříchem; přetéká jím. Nemůžete v této zemi zůstat; nemůžete zde následovat cestu ryzího vědění a náležitě chování; musíte ji opustit a vypravit se přes očištné moře a rozjímat a hloubat a..."

Vršil, hromadil a kupil slova. Měl odpověď na všechno. Kar-chee nebyli na všech místech najednou; a právě tak ani draci. Nepostupovali rychlostí větru, ve své práci očištění země od hříchu postupovali naopak docela pomalu. Bylo nutné se jim pouze držet z cesty, když vykonávali své předurčené zásadní úkoly. Když přijdou blízko, odstěhujte se daleko. A zatím vybírejte stromy k porážení, jestli není k dispozici dostatek vyzrálého stavebního dřeva: času bude dost. Och ano, času bude dost. Práce kvapná málo platná. Vědění je síla. Mezitím lze na stavbu archy s výhodou rozebrat palisádu sídla a jsou tu také trámy z budov. Vědomci vědí jak. Vědomci vědí proč. A kdy. Vědomci zkrátka vědí.

Skai, bledý chlapík s řídkými vousy, který stál vedle Liama, poznamenal: "To dává smysl. To dává smysl. Co říkáš, Liame?"

Liam odpověděl: "Svým způsobem to smysl dává. Ale musí mít věci jen jeden smysl?... co říkáš, Skaji?"

Muž zamrkal a cosi nezřetelně zamumlal. Za chvíli si Liam všiml, že už nestojí vedle něj. Tlačil se vpředu v hloučku kolem Leje a naslouchal mu zblízka. A přikyvoval... a přikyvoval... a přikyvoval.

Pro archu našli chráněnou a skrytou zátoku a Gaspar nařídil, aby ji tam zakotvili. Plavidlo uvázali docela blízko u břehu, neboť hloubka vody to dovoľovala; a potom Gaspar, kterému ani přemíra slov, ani dogma nikdy zcela nezatemnily zdravý rozum, nařídil, aby nasekali olistěné větve a archu jimi pokryli. A ještě víc: přiměl ostatní k tomu, aby je denně měnili, jakmile začaly vadnout. Snad ani neměl v úmyslu se zde zdržovat, ale mnoho věcí naléhalo, aby nějaký čas zůstal. A tak nechal pečlivě zamaskovat své plavidlo a jal se tyto věci řešit.

Na břehu zřídili přístřešky pro nemocné, a to jak lidi z archy, tak lidi z voru. (Obracení těch druhých na víru postupovalo rychle, neboť bezmocné posluchačstvo bylo podle Gaspara nejlepším posluchačstvem.) Archa sama prošla důkladnou prohlídkou, opravami a doplněním zásob a výstroje. Dobytek byl po částech vyveden na pevninu, aby se napásl. Nalovili zvěřinu a ryby a jejich maso nasolili, udili či sušili - část úlovku však snědli jako součást denního přídelu. Obnovili tenčící se zásoby. Zhroucený stav místní společnosti téměř znemožňoval pravidelný obchod, Vědomcům se však přesto podařilo získat to, co chtěli.

A po celou dobu kázali své poselství - vášnivě, naléhavě, přesvědčivě a nepřetržitě.

A ne bez úspěchu.

Avšak kupodivu - ať už si toho starý Vědomec Gaspar všiml nebo ne, bylo mu to jedno - zdálo se, že jeho kampaň má dvousečné ostří. Na jedné straně k němu mnoho lidí přilákala. Na druhé straně ovšem mnohé odpuzovala. Mezi těmi, kdo si předtím lehli a chtěli zemřít, byli takoví, kteří nyní vstali a se vši vervou se vrhli na zkoumání svých minulých skutků a chystali se kát a odplout pryč. Našli se mezi nimi však i takoví, kteří se nyní probrali a zavrhovali nejen svůj dřívější stav, ale i doktríny kázání, které je z něho probudilo.

"Co tím myslí, že Dáblové jsou jen rákoska, která nás bije?" dožadoval se Jow. "Viděl někdo někdy rákosku, jak kolem sebe bije sama od sebe? Tihle Vědomci - na kolika místech už pobývali? Na tolika, že jich už ani sami většinu neznají. Už někdy obrátili nějaké místo - skutečně obrátili - v tak dobré, aby zůstalo obrácené a žádní Dáblové tam nikdy nepřišli? Je jasné, že ne."

Jow měl být očividně tvrdý oříšek k rozlousknutí. Pokud ho vůbec dokáží rozlousknout.

Někteří z lidí z voru měli stále v živé paměti zkázu Nového severního Britlandu a nepřáli si nic jiného, než držet se od Kar-chee a od draků co nejdále. Ti měli za jisté, že Liam poté, co je již jednou vedl do bezpečí, nezůstane pozadu ani podruhé. Druzí měli jiné představy. Dáblové v jejich staré domovině v severních mořích již jednou byli poraženi. Ať to převraceli a rozebírali jakkoliv, jedna skutečnost zůstávala neměnná. Dala se shrnout v jedné velmi prosté větě: Dáblý je možné porazit. Liam podle nich nebyl člověkem, který uprchl před marností dalšího odporu; byl samotným vůdcem odporu, jehož moudrost jen zvyšovalo poznání - pokud šlo o to, kdy a kde se znovu pustí do boje - že ještě nenadešel správný čas. Liam podle nich jen čekal, až čas uzraje a bude příhodný. To mohlo nastat po dalším stěhování; na druhou stranu to mohlo stejně tak dobře přijít ještě zde - a v tom případě už pochopitelně nebude žádné další stěhování... alespoň ne pro ně. Ať si ti staří Vědomci, co nosí nos nahoru, jdou, kam chtějí.

A po celou tu dobu ti staří Vědomci, co nosí nos nahoru, vykonávali své úkoly, od kázání svého slova až po nalévání roztaveného jeleního loje do vypraných a vysušených jeleních močových měchýřů - poslušně, účinně a ve vzájemné souhře; a po celou tu dobu pod povrchem doutnala vzpoura. Vzala na sebe podobu prosazování rouhačského odporu vůči Dáblům, ale právě tak dobře na sebe mohla vzít tu či onu jinou podobu. Ve starověké Byzancii, v době, kdy se myšlenky národa točily hlavně kolem náboženství a závodů koňských spřežení, podporovala každá církevní frakce jednu stáj v hipodromu; historikové tíhnou k tomu, tvrdit, že ti, kdo povzbuzovali stáj označovanou zelenou barvou, tak činili proto, že byli monofyzité(*): docela dobře tomu však mohlo být tak, že ti, kdo podporovali učení monofyzitů, tak činili proto, že fandili zeleným. Obdobně tomu zřejmě bylo i zde. Mladší a odbojní Vědomci snad odmítali klatbu uvalenou na "ne kvalifikované" tělesné obcování, nebo nekonečnou formálnost svých starších - nebo měli naopak dost kárání za svou lehkomyšlnost - anebo jim vadilo, že byli vyloučeni z rozhodování, snad až na ty nejméně významné záležitosti.

Takto však Rickar nemluvil, když se on, Fatima, Cerry, Lors, Liam a několik dalších jednoho dopoledne nepozorovaně sešli. Jejich oficiálním posláním bylo přivést dolů zásobu vybraného kukuřičného osiva ze sýpky stojící vysoko nad neobdělávanými houštinami. Když jsou lidé rozhodnutí se z nějakého důvodu sejít, běžné události života ztrácejí mnoho ze své přirozené povahy a stávají se jen proto, aby je buď svedly dohromady, nebo aby je naopak rozdělily. Tak tomu bylo i nyní. Tento úkol byl příležitostí, jak zůstat bez dozoru a mimo doslech. Chopili se jí.

Lamy by byly mnohem raději, kdyby je lidé nechali volně dovádět, tisknout se k sobě a poskakovat kolem, a nechtěly si nechat bez protestů naložit nůše. Všichni se ubírali po stezce vzhůru s lehčím srdcem, než snad kdo z nich byl ochoten připustit.

Lors se ozval, téměř jako by ta slova nebyla bezpečná: "Od té doby, co jste tady, jsme nezahledli nic, co by mělo něco společného s Dáblý. Myslím, že pro nás bylo štěstí, že jste připluli."

(*) Monofyzitismus: dnes již pouze v některých odštěpených církvích (např. koptská) uznávané učení, podle kterého vtělený Kristus má jedinou, a to božskou podstatu - pozn. překl.

Rickar, odhodlaně zachmuřený, podotkl: "Možná, že pro nás to bylo ještě větší štěstí... přinejmenším pro některé z nás."

"Myslím, že Otec Gaspar má pravdu v jedné věci," uvažoval nahlas Liam. "Vcelku je lepší držet se dál od nich, než se od nich dál nedržet."

Rickar zachrčel, patrně zaskočený představou, že by jeho otec mohl mít také v něčem pravdu. Cerry napadlo, že je úleva mít pokoj od věčné okázalé jedinečné spravedlivosti lidí z archy. Pohlédla dolů k místu, kde ležela zakotvená archa, avšak její pohled našel jen neporušenou zeleň. Gaspar se o zamaskování postaral dobře. Pronesla to nahlas.

Fatima zavrtěla hlavou plnou hebkých hnědých kadeří. Všechno na ní bylo drobné a čisté, a přitom se jí zároveň dařilo vyhlížet nedůtklivě a houževnatě. "Maskovat se," řekla hořce. "Schovávat se. Utíkat. Kázat."

Pohodila hlavou a pohlédla na Rickara. "Proč tam vlastně ještě trčíme?" zeptala se. "Přece nemusíme. Až archa, až všechny archy budou připravené k vyplutí, proč prostě nezůstaneme na břehu?"

Jeho to více než překvapilo, jím to otřásl. V tu chvíli se tvářil, jako by se distancoval nejen od toho, co řekla právě teď ona, ale i od všeho, co dosud řekl on sám. Zpola se obrátil, aby střelil pohledem k místu, kde se skrývala archa, a pak se otočil zpět. "To by bylo dost závazné rozhodnutí," pravil nejistým, nešťastným hlasem. Pak ho napadla uspokojivá odpověď na její otázku, vzhlédl a řekl už jistěji: "Nějaký čas potrvá, než bude všechno připravené k vyplutí. To nám dává spoustu času na rozmyšlenou... Každopádně musíme naložit to kukuřičné osivo. Hodně se liší od naší serranské kukuřice, že Fatimo?"

Hněvivě zafuněla, ale jinak mu neodpověděla. Neodpovídala mu ani potom, až nakonec rozmrzele zaměřil hovor k Cerry. "Než jsme potkali tebe, neviděli jsme žádné světlovlasé ženy," řekl jí, "třebaže jsme o nich už slyšeli. A jak máš červenou pleť od slunce! Ale vypadáš teď ohromně dobře."

Lors občas vypadal, jako by chtěl už už něco říci, ale neřekl nic. Koš po koši naplnili silnými klasy se spirálovitě uspořádanými zrny, tak odlišnými od tenkých a drobných serranských, a naskládali je do nůší. Na chvíli přestali, aby se najedli a napili, a Liam zjistil, že sedí pod jedním stromem s Fatimou, opodál od ostatních. Rickar se občas podíval směrem k nim s nepodařenou směsí rozčilení a nezájmu ve tváři; pak se vždy obrátil, aby řekl něco Cerry a zasmál se.

"Tyhle placky jsou dobré," prohlásil Liam. V Britlandu jsme kukuřici vůbec neměli - jenom žito, ječmen a pšenici... Poslyš," dodal, "nemusíš se dlouho zlobit na svého přítele. Dej mu šanci, aby si na tvé myšlenky zvykl. Pomysli na to, co pro něj může znamenat opustit celou rodinu a přátele a..."

Ona vybuchla: "Nemůže to pro něj znamenat o nic víc než pro mne!"

"No... to je pravda."

"On byl první, kdo o tom mezi námi začal mluvit a mluvil o tom nejdéle a nejvíc. Předtím jsem byla spokojená. A byla bych asi spokojená dál a věřila tomu, co mě učili, a dělala, co se mi řekne. Poslouchala bych moudrá slova pradávných předků a poníženež to všechno brala za své. Ale už nemohu - a za to všechno může Rickar! Jestli se nechtěl postavit před možnost odejít od Vědomců, tak proč... co si vlastně myslel?" Posadila se zpřímá a rozhorleně se dívala na Liama. "Myslel si snad, že se stane zázrak? Že jeho otec, jeho matka a ostatní z ničeho nic přejdou na jeho způsob myšlení? - když nikdo z nich nemá ani to nejmenší tušení, na co on vlastně myslí? A teď zjistím, že to všechno byly jen výmysly, jenom plané řeči!"

Liam zůstal opět mírný. "Buď trpělivá..." začal.

Ale to bylo přesně to, co ona nedokázala. "Ne. Ne. Ale i tak je dobře, že k tomu došlo. Měla jsem být chytřejší - už budu chytřejší - než abych uvěřila klukovi!" Vrhla letmý pohrdavý pohled po nešťastném mladíkovi a obrátila svou tvář, planoucí nevolí a opovržením, opět k Liamovi. "Ale fy," vybuchla, "ty jsi muž!"

"To je pravda..."

Ale nic víc neřekl; za okamžik začala naléhat: "Tak mi neříkej, že se opravdu staneš Vědomcem a pokorně odejdeš s ostatními. To mi raději neříkej! Já bych ti to stejně nevěřila a nenáviděla bych tě za to, že mi lžeš!"

Uchopil ruku, kterou proti němu vztahovala. "Ne, nemusíš mě nenávidět," řekl. "Nemohu ti s jistotou říci, co udělám. Kloním se ale spíš k pochybám o tom, že by mě dobrý Otec Gaspar chtěl vzít s sebou na další cestu. A nechci, aby ses rozhodla a rozhodla neodvolatelně... teď hned a tak jistě... že opustíš své lidi - kvůli něčemu, co bych snad mohl udělat."

V jejích zlatohnědých očích se objevilo něco jako zoufalství. "A já jsem si myslela, že se na tebe mohu spolehnout," řekla tiše. Maličko se zamračila. "To kvůli ní? Kvůli Cerry? Protože..." Zmateně zmlkla.

Zvedl se, stále ji přitom držel za ruku a pomohl jí vstát. "To není kvůli ní. Můžeš si s ní promluvit stejně jako se mnou. Jestli ode mne chceš... něco víc, je mi líto. Netvrdím, že to tak bude navždy, ale teď je to prostě tak. Mohu ti říci tohle, Fatimo: stejně jako prozradím své plány jí, až budu lépe vědět, jaké ty plány snad budou, prozradím je i tobě. A stejně jako ona se i ty budeš moci svobodně rozhodnout, jestli půjdeš nebo zůstaneš nebo uděláš cokoliv jiného."

A teď se vraťme k naší kukuřici. Ať se stane kdykoliv cokoliv, musí být po ruce osivo k setí."

Na zpáteční cestě Rickar, pečlivě se vyhýbající pohledu na Fatimu, prohlásil odhodlaným hlasem: "Liam, říkal jsi něco o tom, že bychom se měli dozvědět víc o Ďáblech..."

A Lors se ulehčeně ozval: "Aha..."

Nikdo ze skupiny nechtěl zůstat vzadu s naloženými zvířaty; nikdo nechtěl ani riskovat, že by mu tento úkol připadl při tahání nejkratšího stěbla. A tak "odložili" lamy do malého slepého kaňonu a úzký vchod zatarasili kamením a větvemi. Takto volní pak následovali Lorse rychlým krokem, který je brzy zavedl daleko od hlavní stezky, kde už tak rychle nepostupovali. Šplhali přes vyvrácené kmeny, sluncem rozpálené a mechem obrostlé balvany, prodírali se těžko průchodným křovím; konečně došli k jakési škvíře ve skalnatém svahu kopce, kterou mohli nanejvýš dva z nich vyhlížet daleko dolů do hluboké a úzké rokle.

Vzduchem plachtil dravec, zůstával stát ve vzduchu proti větru, stoupal, mírně klesal a zase stoupal. "Bylo by krásné, kdybychom dokázali totéž," zamumlal Liam. Potom dodal: "Co leží tam vzadu, za koncem rokle?"

Lors opáčil: "Počkej." Čekali docela dlouho a dívali se přitom na prázdný proužek země prosvítající vzdáleným ústím údolí. Konečně sevřel Liamovi paži. Něco, co dosud asi oba považovali za strom, se oddělilo od nezřetelných stínů a přecházelo to krajinou. Vůbec tu věc nerozeznávali zřetelně, stejně jako nerozeznávali zřetelně tvary, které se pohybovaly za ní. Viděli však, jak se pohybují, procházejí kolem a mizí. Bylo jisté, že byly velké, bylo jisté, že byly podivné, a bylo jisté, že to nebyly stromy. Nic jiného se tam daleko dole už nepohnulo, třebaže čekali ještě dlouho. Posléze ucítili ve tváři vánek a ten vánek jim sdělil, že to, co již bez důkazu věděli, je pravda.

Ďáblové!

Ale nic jiného už neviděli.

Ozvala se Cerry: "Na tuhle dálku se o nich moc nedozvíme, co?"

"Na tuhle dálku se o nich nedozvíme vůbec nic," prohlásil Liam. "Jenom to, že tam jsou. Nebo že tam jsou aspoň někteří z nich. Ne..."

Lorsi, je tu někde cesta dolů? Bezpečná cesta? Nebo alespoň bezpečnější?"

"Bezpečnější cesta kam?"

Nebyla to slova té otázky, co je přimělo vyskočit, ani tón hlasu, který ji položil, protože ten byl dostatečně mírný. Byli však natolik ohromeni, když tady nahoře spatřili Gaspara, Otce Noema, že na chvíli překvapením oněměli.

Krátké ticho prolomil Rickar. "Bezpečnější cesta dolů na pobřeží, kdyby jí bylo někdy zapotřebí, otče... Ale co tě přivedlo sem? Stalo se snad..."

"Něco zlého? Ne. Ale je dobré se rozhlížet na všechny strany a mít přehled o tom, co leží za námi, stejně jako o tom, co leží před námi. Není to snad týž motiv, který inspiroval Liama k téhle otázce? A vskutku dobré otázky. Je nějaká odpověď, Lorsi Rowane?"

"Tam, kde jsme dosud byli, není žádná cesta," odpověděl Lors. "Ale jinde by nějaká být mohla. Kdybychom měli čas se porozhlédnout...?"

Gaspar si hladil plnovous a přemýšlivě špulil rty. "Promluvte si s Lejem," řekl po chvíli. "On je tento týden správcem rozvrhu... Ale jak vidím, jste všichni tady. Kde jsou v tom případě zvířata? Doufám, že nejsou nehlídaná. A kukuřičné osivo? Co je s ním? Štědrost otce Lorse Rowana by se neměla oplácet neopatrností."

Poněkud ho uklidnilo, když mu ukázali účinně zahrazená zvířata, všechna pohodlně ležící na zemi a přežvykující natrávenou potravu. Lors využil příležitosti k tomu, aby uspořádal za pochodu přednášku o inteligenci a zvycích lam, která zabrala zbytek zpáteční cesty a která (jak doufali) odvedla myšlenky starého Vědomce od možných podezření.

"Je jasné," řekl, když Lors s vyschlými ústy konečně zmlkl, protože už nevěděl, o čem mluvit dál, neboť se již nejméně dvakrát opakoval; "je jasné, že s sebou musíme vzít plemenné stádečko těchto inteligentních a užitečných tvorů."

"Existuje ještě další příbuzné plemeno, které žije divoce na Výšinách - guanaco. Jsou menší, ale mají hebké rouno."

"Ty musíme vzít také. Zaznamenám si to."

Dívali se, jak odchází, zatímco začali vykládat koše s osivem. Slovem ani vědomým výrazem nedávali najevo své obavy, které ještě zcela nevymizely. Gaspara však k tomu, aby se na ně přišel podívat, očividně nevedlo nic jiného, než rutinní kontrola jedné z částí příprav. Měli nejspíš štěstí, že inspekci neprováděl někdo s mladšíma nohama a pronikavějším zrakem, kdo by je dokázal k jejich pozorovatelně nepozorovaně sledovat a tajně vyslechnout všechno, o čem tam mluvili.

Takže stejně jako na moři čekali s poradou, až se snese soumrak. Když byli znovu pohromadě, řekl Lors: "Můj bratr - můj mladší bratr Duro - má nápad, který by nás mohl přivést na bezpečnější cestu přes kopce."

Rickar jako by však poněkud ztratil odvalu. "Mluvil jsem s Lejem, ale ten říká, že na průzkumnou výpravu stačí tři lidé. Ne že by ostatních bylo obzvlášť zapotřebí k něčemu jinému; to je prostě hospodárný způsob jednání Vědomců: když stačí tři, půjdou jenom tři."

Liam v temnotě ucítil, jak se někdo usazuje vedle něj, cítil, jak se jeho předloktí dotýká jiné - hladké a bez chloupků. Žena. Opatrně zvedl ruku a dotkl se hebké záplavy kadeří. Fatima. Pohládl ji a zároveň zaslechl, jak se Rickar ptá: "Co teď?"

Liam odpověděl: "Teď požádáme Lorse, aby vymyslel, kde se všichni můžeme sejít... až pro nás ostatní zařídí výpravu na Výšiny pro ty... jak jim říkáte? Aha, ano. Guanacos. Nemohli bychom se sejít u... kde je to místo, které má na mysli tvůj bratr, Lorsi?"

Lors se ze tmy ozval: "Říkáme tomu jeskyně..."

VI.

Plán vycházel... zatím. Rickar, Duro a Cerry odešli k jeskyním. Lors, Liam, Fatima, muž z voru jménem Dunal a Seqah, jeden z mladých tajně odpadlých Vědomců, tvořili skupinu, která se měla vydat na Výšiny. Lej se očividně cítil méně jistý, pokud šlo o dosud nebývalý úkol obstarat plemenné guanacos, a Lors trval neústupně na svém. Lejova poslední věta - "Protože to jsou menší zvířata, mělo by pět lidí stačit" - svědčila o tom, že si snad myslel, že každý ponese jedno na zádech!

Co však na zádech nesli, byly zásoby pro každého na několik dní. A právě tak je nesl Malý Tom, když ho potkali.

Malý Tom pokrčil rameny: "Táta zuřivě staví kánoe. Tvrdí, že i když, jak se zdá, lidé z ciziny ovládli zemi, aspoň k sobě přitáhli tolik bláznů - promiňte, přátelé - že on dokáže zvládnout zbytek našich lidí, kteří zůstali věrní. A potom, jak říká, když bude opravdu nutné uprchnout, zjistí si, kam mají archy namířeno, a on (tím myslí 'my') si pak dá zatracený pozor, aby plul někam jinam... Nepřipouští si to, ale drží se rady Vědomců alespoň v jednom. Žijeme teď většinou v chatrčích z roští, protože nechal strhnout domy kvůli trámům na čluny.

Říká, že jestli budeme muset odplout, nebudou nám domy k ničemu. A když nebudeme muset pryč, můžeme si vždycky postavit nové. Něco nového o tlustých a tenkých?"

Lors si vyměnil rychlý pohled s ostatními. Ti zdvihli obočí, pokrčili rameny a nechali rozhodnutí na něm. Promluvil: "Myslíš oba druhy Ďáblů... Nu, Jowův synu, chováme jistě naději, že zanedlouho zjistíme nějaké novinky. Ale budou jen pro úzký okruh lidí... pokud nějaké zjistíme... alespoň prozatím. Chápeš?"

Malý Tom si nadhodil kožený vak se zásobami, zavěšený na širokých ramenou. "Chápu. Kdepak je Duro?"

"Sejdeme se s ním později u jeskyní."

"Ale to není cesta na..."

"Nejdelší oklika je někdy tou nejprímější cestou. Příslloví ze studnice moudrosti všeznalých pradávných Vědomců, které jsem si právě vymyslel... Copak víš o lovu divokých guanacos, prcku?"

Jowův syn se zakřenil. "Vůbec nic. Proč?"

"Brzy se něco dozvíš. Vědění je nakažlivé. A teď můžeš mluvit dál, jestli chceš, ale já si budu šetřit dech na výstup."

Houští zřídlo, ustoupilo obdělávané půdě, kterou po čase opět vystřídal vřesoviště. Začal je štípat vítr a byli rádi, že si vzali oblečení navíc, jak jim Lors doporučil; a když se začala snášet noc, byli vděční za teplo ohně v hájku, který si vybrali k táboření: sloužil jim nejen jako ochrana před větrem, ale zásoboval je i dřevem. Najedli se, napili se horkých odvarů z bylin a unavení se uložili ke spánku.

Po chvíli se kdosi připlížil k Liamovi, lehl si vedle něj a on ucítil, jak se kolem něj něžně ovíjejí čísi paže. Pak se ozvalo zašeptání: "To jsem já - Fatima."

Odfrkl si. "To se mi ulevilo, že se takhle nechová některý z chlapců."

"Takhle nechová..." vydechla hněvivě. "Mlčenlivý hrdina, opatrný, obezřelý, nepřístupný a povznesený! Máme se snad všichni chovat stejně? Já nebudu. Já nechci!"

Vzdychl. "Tak co chceš?"

Její šepot se lámal a hlas se jí chvěl - možná dosud hněvem, možná zimou - ale pokračovala: "Nevím, jak ty... já nemohu prostě jít dál a věčně čekat. Už nedokážu být takhle sama. Předtím jsem kolem sebe měla bezpečí rodiny a lidí. Pak přišla archa... a Rickar. Co znamená Rickar? Moc málo. Já... Zítra se nám může celá země propadnout pod nohama. A ty jdeš dál, jako by... Co chceš? Chceš vědět, že nejsem sama, že nejsem jen jedna z hromady sourozenců nebo něco takového. Chceš vědět, že znamená něco konkrétního pro nějakou konkrétní osobu. Ne navždycky. Neznám věčnost. Znam dnešní noc..."

Tom má svého otce, Lors má svého bratra, ty máš své tajné sny, já... co mám já? Ty víš, co já mám. Dnes není noc ke snění! Nejsi snad muž, stavěný jako všichni muži? Ach... ano... tak... věděla jsem, že jsi..." hlas se jí zlomil a pak se začala ozývat znovu, ještě tišeji a beze slov.

Ráno bylo chladné a vlhké a bylo málo o čem mluvit, dokud neuvažili a nevypili horký bylinný čaj; pak vyrazili na další cestu a kráčeli po stezce se sklopenýma očima. Kalný přísvit rozbřesku ještě víc kalila hustá mlha.

A pak se mlha částečně rozplynula a oni spatřili tři postavy: všem kromě Lorse připadly nesmírně podivné, jak se tak náhle objevily... a trochu zvláštní připadaly i jemu.

Napříč stezkou stáli tři vysocí muži, každý s dlouhou holí v ohbí jednoho lokte a s povoleným lukem, dlouhým jako on sám, v ohbí druhého. Oděni byli do kůží hbitých divokých guanacos a na jejich řídkých tmavých vousech se srážela mlha a rosa.

Jeden pravil: "Hej, lidi!"

Druhý pravil: "Kam jdete, lidi?"

Třetí pravil: "Anebo možná ne, lidi?"

Nerozhodně se zastavili. Tom a Lors se představili a začali vysvětlovat svůj cíl. Ale brzy toho nechali. Ti tři je neposlouchali a nedívali se na ně. Hleděli na Liama. Upřeně.

Jeden pravil: "Hej, člověče, ty nemáš stejné oči!"

Druhý pravil: "Ty ovládáš nějakou moc, é, člověče?"

Třetí pravil: "Anebo možná ne, co, člověče?"

Liam neříkal nic. Opětoval jejich pohled. Po dlouhé době opět prolomili ticho ti tři, když se jeden po druhém dotkli prsou a představili se, což u nich očividně sloužilo jako pozdrav.

"Tohle je Lehi."

"Tohle je Nefi."

"Tohle je Moroni."

A opět se rozhostilo ticho. Pak Liam prohlásil: "Už jste se dozvěděli, co od vás chceme. Nemusíte souhlasit. Můžete odpovědět Ano, můžete odpovědět Ne, můžete odpovědět Snad. Ale, lidi, dřív, než bude slunce dost teplé a vzduch dost suchý na to, abyste mohli znovu bezpečně napnout své luky, vy, lidi, odpovíte." A dotkl se svých prsou a pravil: "Tohle je Liam."

A měl pravdu. Možná ho považovali za jediného rozumného člověka mezi bláznů - ale jen možná - ale byli ochotní obstarat živé guanacos... za odměnu. Za jakou odměnu? To, řekli ti tři jasně, si musí ještě promyslet.

"Tři muži nemohou sami chytit divoké guanacos živé, člověče. Mnoho mužů je zapotřebí, aby chytili divoké guanacos živé. Někteří se k nim musí připlížit... pomaloučku... polehoučku... tak... oblečení v kůži divokého guanaco. Ony budou mít zpočátku podezření," Lehi předvedl názorně, jak divoká guanaco zvedne hlavu a bude si podezřívavě prohlížet podivné "guanacos", které se tak pomalu "pasou" a přibližují se, "ale pomaloučku, polehoučku, kousek po kousku si na to zvyknou. Zapomenou."

"Anebo možná ne," podotkl Moroni.

"Nikdy si na nás opravdu nezvyknou, nikdy úplně nezapomenou nás podezřívát," přiznal Nefi. "Zastřelit je je obtížné, ale musíme to dělat, protože takový je jejich osud a takový, když už jde o to, je i náš."

A pak jim ti tři slovem, pohybem, mimikou i tancem sehráli zbytek lovu divokých guanacos: jak se lovci skrývají a přestrojují, postupné přibližování ze všech stran, jak jedna skupina odhodí přestrojení a zatroubí na rohy, svižný útěk poplašených zvířat, jak vstane druhá skupina a mává praporky, jak pádící divoká zvířata hbitě zatáčí a mění směr, dokud se víceméně náhodně neobrátní bokem k ležícím ukrytým lučištníkům a nepřiblíží se na dostřel.

"Nepobijeme je všechny, člověče," řekl Lehi.

"Ušetříme hříbata a klisny, é, člověče," řekl Nefi.

A Moroni dodal: "Anebo možná ne."

Druzí dva připustili, že takové omezení představuje ideální stav, ale ne vždy se v praxi dodržuje. "Ale chytání živých, hej, to je něco jiného. Musíme postavit corraly, é, a rozestavit mnoho mužů s rohy a prapory. Ale uděláme to, lidi; řekněte nám, kolik jich chcete, a my vám je dodáme do jedné."

"Pošlete za námi někoho za týden, aby nám sdělil noviny, jaké pro nás budete mít," řekl Liam. "Mimochodem, co máte v úmyslu dělat s Kar-chee a s draky?"

Pokrčili rameny. Napodobili nahnutý postoj Kar-chee, draka na všech čtyřech a draka na dvou nohách. Budou s nimi jednat jako s divokými guanacos: nadhánět - oklamat - zabít. Tak. To s nimi udělají. Jako obvykle měl poslední slovo Moroni. "Anebo možná ne," řekl.

Když se Liam a jeho přátelé hotovili k odchodu, měli pro něho ještě jednu poslední otázku: "Ty nejsi z tohohle ostrova, člověče. Jak ses sem dostal?"

"Připlul jsem ještě s dalšími na voru," řekl.

Sluneční paprsky prosvítaly kosem skrze mraky a lovci se na sebe úkosem podívali. "Lidé se už dřív odvážili na vorech daleko," pravil jeden. "A nejspíš se budou dál odvažovat daleko," pravil druhý. A třetí pravil: "Není žádný konec; jsou jen začátky."

Napjali své luky, zvedli oštěpy a vykročili přes vřesoviště a táhlé kopce pryč, nahoru, nahoru a stále výš. Mlha se sevřela, roztrhala, naposledy sebrala sílu a pak ji vypilo slunce. A když se Liam naposledy ohlédl, nebyl už nikdo v dohledu.

Dlouho, dlouho, po celou dlouhou cestu dolů s mlčící, avšak klidnou Fatimou po boku přemítal. Jaká je jeho povinnost například vůči oněm lovcům? Neboť i kdyby na otevřených výšinách byli odsouzeni k svému divokému, svobodnému životu, přece tak nemuseli zůstat. Tedy, pokud všichni lidé nemusí zůstat tak, jak jsou... Tedy, pokud jim jejich vlastní tvrdohlavá neústupnost nevnučuje, že tak zůstat musí. Jaká je jeho, Liamova, povinnost vůči nim?

Vůči těm, kdo s ním odpluli z Britlandu na tom hrozném voru?

Vůči těm, kdo se přidali k Vědomcům?

Vůči Lorsovi a Tomovi a jejich krajanům z ostrova?

Vůči Ceny, která ho následovala a nežádala nic a dostala jen o málo víc? Vůči Fatimě, která ho požádala o to, co byl rozhodnut nedat... a přesto v tom okamžiku jako každý jiný muž rád dal?

A když už jde o tohle, vůči sobě samému?

Vřesoviště ustoupila obdělávané půdě, polím, lesu, křovinám, skalám a písku; a po celou tu dobu se mu hlavou honily a kroužily myšlenky a vždy odešly stejnými dveřmi, kterými přišly.

Jeho povinností je jakýmkoliv prostředky a za jakéhokoli rizika zjistit co nejvíc o Kar-chee a o dracích.

Duro se své odpovědnosti ujal natolik ochotně a vážně, že ani neměl potěšení ze skutečnosti, že víceméně velí dvěma lidem starším než on. Nedokázal také zapomenout na to, co se přihodilo, když šel k jeskyním posledně. Ta vzpomínka působila, jako by mu varlata svírala těžká ruka. Domluvil se s Lorseem na setkání tak daleko od toho konkrétního místa, jak to jen bylo možné, ale... přesto...

"V naší části Britlandu byly také jeskyně," řekla Cerry, když se s výrazem bázně rozhlížela kolem sebe, "ale nebyly tak pravidelné jako tyhle. Vypadá to - i když je to samozřejmě nemožné - ale vypadá to, jako by je tady někdo vytesal! Přímě do tvrdé skály..."

Rickar se absurditě takového nápadu usmál, avšak Duro přikývl. "Říká se to. Říká se, že za nejstarších časů, za časů před starými časy, byly tyhle kopce plné kovu" to slovo vyslovil s posvátnou úctou, "a že lidé, kteří tu tehdy žili, vytesali tyto jeskyně kovovými nástroji, aby ten kov, který byl tady uvnitř, dostali ven.

A slyšel jsem tátu říkat, že když se rozpadla velká země, která tu byla, než přišli Ďáblové, a některé její části se potopily, víte? - že se odtrhla a potopila i celá přední část naší oblasti a tohle je to, co po ní zůstalo."

Pozdvihli pochodně a rozhlíželi se kolem sebe, mlčky, uctivě a téměř ohromeně. Tu se stěny rozestupovaly daleko od sebe a strop se klenul vysoko, onde se všechno zužovalo a svíralo těsně k sobě. Chodba byla dlouho rovná jako dráha dobře udělaného šípů a pak se s odměřenou symetrií zakřivila; tu byla vodorovná, tu stoupala, tu klesala. Občas našli ve skále vytesané podivné značky. A jednou přišli na místo, kde z trhliny ve stěně prýštila voda a potůčkem odtékala do hluboké tůňky, která odrážela svět jejich pochodní.

Cerry se zachvěla. Tichým hlasem, jaký nasadili všichni, když je zpočátku vylekaly ozvěny, se ozvala: "Bez světla bych se tady bála... Abych řekla pravdu, bojím se tady už teď..."

"Půjďme zpátky," řekl Duro.

Rozbili svůj skrovný tábor v komoře, do které je zavedl a do které se vstupovalo spodem z krátké boční chodby. Jakmile byli uvnitř, zatarasili vchod přivaleným balvanem, ale ne natolik, aby jím nemohl proudit vzduch. Pak Duro nachystal lampičku, pozoruhodnou a chytře sestrojenou věc, v níž olej, stravovaný maličkým knotem, do misky průběžně přikapával z kaskády vaječných skořápek s propíchanými dírkami. Plamínek se na několik okamžiků zamihotal a divoce roztančil, pak se ustálil a začal hořet stejnoměrně, i když trochu čadivě. Něco málo pojedli a chvíli rozmlouvali, přičemž se už odvážili mluvit trochu silněji. Znenadání si ti dva starší uvědomili, že Duro usnul. Zasmáli se, zívli a učinili totéž.

V noci Cerry plakala.

Rickara její stkaní vzbudilo. "Je ti špatně?" zeptal se a zdvihl se na lokti. "Bolí tě něco?" Zavrtěla hlavou s tváří zabořenou v dlaních. "Tak co je ti?"

Ale jediné, co ze sebe vypravila, bylo: "Líame! Líame!"

Za chvíli zmlkla a obrátila se k němu zády. Rickar vzdychl a zamrkal a pak do něj Duro šťouchl a pokynul mu, aby ho následoval. Dole se matně rýsovalo vzdálené denní světlo. Rickar šel za ním, divil se, co mu Duro asi chce, a čekal, až chlapec promluví, ale jediné, co ten udělal, bylo, že se zastavil čelem ke stěně. "Nuže?" vyběhl ho Rickar za chvíli. "Co se děje?"

"Co by se mělo dít?" opáčil Duro přes rameno. "Vy Vědomci snad nemáte měchýře?"

"Aha," pronesl Rickar tupě. Lehký naléhavý tlak v podbřišku mu napověděl. "Ano, máme," řekl. "Eh... ano... díky."

"Hosté to mají zadarmo. Spal jsi dobře?"

"Já ano, díky. Až na to, že mě probudila Cerry. Plakala. Neslyšel jsi ji? Asi ne. Nechtěla říci, co s ní je."

Duro si upravil bederní roušku. "Vidíš," řekl škádlivě, "to byla tvoje příležitost. Měl jsi sfouknout lampu, vzít ji do náručí a slíbat jí slzy. No dobře. Plakala. Hmmm. To je špatné. Asi měla zlý sen. Hotovo? Tak půjdeme zpátky, než se probudí a celá se zase vyděsí." Vykročil zpátky a moudře pokyvoval hlavou. "Na sny se nemá dávat, jak víš. Nemá se na ně dát."

Ve věku, který nadešel později, se měla technika Kar-chee dočkat velkého obdivu. Jeho předmětem však nikdy nebyla technika, které by se v dřívější době dostalo názvu "bezpečnostní" či "obranná" - zde byl na místě spíše udiv nad skutečností, že se téměř nevyskytovala. To však mělo odůvodněnou příčinu. Tak, jako existují živé organismy, které nedokáží strávit nic, co dosud nepodlehlo částečnému rozkladu, tak ani sociálně technický organismus Kar-chee nedokázal strávit planetu, která neprošla částečným rozkladem úpadku. Jejich pozornosti se tudíž zaměřovala pouze na planety opuštěné nebo takové, které se opuštěnosti blížily natolik, že už v tom nebyl velký rozdíl. V takových případech už zbývající hrstka původních obyvatel oplývala jen velmi omezenou nebo vůbec žádnou schopností odporu. A v dobách, kdy lidé byli na povrchu své mateřské planety hojní a dosud zkoumali neprobádaná území, mohl člověka potrat medvěd nebo klovnout sova, ale nikoho ani nenapadlo, že by medvědi nebo sovy organizovali obranu. A bez ohledu na to, kolik takových nehod se přihodilo, nikdy člověka nenapadlo, aby zavedl systém "obranu" proti sovám nebo medvědům.

Lors a Liam měli v úmyslu opatrně projít spleť jeskyní, vylézt vysoko na druhé straně, kde budou moci pozorovat, co se děje dole, aniž by sami byli spatřeni; a snad i v noci nekonečně obezřetně slézt dolů a slídit v okolí nepřátelského tábora. Skutečnost však samozřejmě byla docela jiná.

Nikdo z nich dosud neměl osobní zkušenost se strojem nebo zařízením složitějším, než byl tkalcovský stávek nebo lis na víno či na olej. Význam toho, co se prostíralo hluboko pod nimi na dně rozlehlého podzemního dómu, jim tedy zdaleka unikalo. Nekonečné množství světla, množství velkých černých truhlic (tak jim to připadalo), změt' pohyblivých součástí, zvláštní zvuky - hučení, bzučení, ječivé netopýří pištění, rachocení... a další zvuky, pro které neměli jména. Kar-chee pobíhali sem a tam, zabráněni do úkolů, které - vzhledem k tomu, že se týkaly strojů - připadaly skrytým pozorovatelům nesmyslné. Přímo pod nimi nebyli žádní draci, ale na protější straně dómu, značně daleko, jich byla celá řada a zvolna chodili dokola.

Cerry to, co se dělo dole, stále nedávalo o nic větší smysl, než když to viděla poprvé. Kromě přítomnosti Dáblů na tom jednoduše nebylo nic k chápání. U Liama tomu však bylo jinak. Zvolna a systematicky přejížděl očima po celém areálu, sem a tam, sem a tam, nahoru a dolů, nahoru a dolů. Znovu a znovu. Znovu a znovu. A tak postupně, kousek po kousku, úsek po úseku, po troše tuhle a po špetce támhle se mu to, co viděl pod sebou, začalo skládat do určitých sledů a poznenáhlu mu to začalo dávat jakýsi smysl.

Prostor neustále zaplňovaly záblesky modrých jehel, šumění vody, drtivé údery, prach, proudy rozdrčené horniny na pohyblivých stezkách, sklánějící se a vztyčující se a stojící Kar-chee, chvění vzduchu, chvění pevné skály.

Nyní, jak se stále díval a díval, začal mít za to, že i když tam veškerá činnost probíhá současně, skládá se z několika nezávislých úseků. Pozoroval opakování úkonů, z opakování úkonů postřehl sledy úkonů a ze sledů úkonů odvodil příčiny a účinky. Dosud nijak nedokázal odhadnout účel. Ale to možná ještě přijde. Snad ano. Vysunul se o palec kupředu, upřeně se díval a snažil se vydělit jeden sled a sledovat jej od začátku do konce.

Velký had z kovové mříže a kloubů se vztyčil, vzpínal se, vzpínal a natahoval, tam, kde byl předtím ochablý, tuhl a jeho hlavu tvořila samá ozubená kola a kovový zobák. Ve výšce větší než výška deseti mužů stojících si na ramenou hlava udeřila. Když se zobák bořil do skály, nasunuly se před ozubená kola ochranné pláty. Zobák kloval. A nořil se hlouběji. Hlava zmizela; "krk" se napřímil a protahoval. Z otvoru se sypal suchý vodopád prachu a písku. Hlava se stáhla. Plátování se otevřelo. Příšerný zobák se snášel dolů... dolů... Tělo se stahovalo samo do sebe, obrátilo se, prohnulo se, natáhlo se dozadu přes dno jeskyně. A natažené se zdrželo u jednoho Kar-chee a pohybem, který u přihlížejícího Liama vyvolal zachvění tím, jak věrně napodoboval život a náklonnost, zvedlo hlavu ke Kar-chee a ten položil na tu příšernou hlavu svou příšernou paži.

Ten podivný dojem po vteřince pominul. Kar-chee držel v končetinách nástroje, s jejichž pomocí sejmul vrtací zobák a odložil jej do bedny; pak se ruce Kar-chee ponořily jinam a zvedly se s jedním z těch podivných předmětů, které si Liam pro sebe nazval jehly, a...

Ale poté se daleko vzadu v rozlehlém dómu odsunula část stěny a odhalila prostornou chodbu vedoucí šikmo dolů do temnot a případně osvětlenou červenými světly jako odlesky obrovských ohňů, z níž se vyvalil náraz horka, který lidi přinutil lapat po dechu. A z tohoto pekla se vyplazilo dlouhé a obrněné Čosí na mnoha řinčících nohách; odkapávalo z toho bláto a voda. Za Tím, kdesi velmi daleko, se zavřela vrata. A před nimi další. A další. Další...

Jako by tam daleko vzadu leželo něco nesmírně silného a nebezpečného, co je třeba zavřít do klece, ohradit a oddělit zdí...

Kar-chee, všichni do posledního, vzhledli a ustali se svým konáním, přecházením a dohlížením. Dále vzadu učinili totéž i draci, zdvihli hlavy a někteří se dokonce vztyčili na zadní. Všichni se otočili, všichni jako by se měli na pozoru. Zdálo se, že každým okamžikem dojde k něčemu nanejvýš významnému.

Co by to však mohlo být, Liam nevěděl. Mohl se však domýšlet a jeho podezření proměnilo jeho odvahu v hrůzu. Ale ne na dlouho. Čím větší a bližší nebezpečí, tím dříve a účinněji musí dokončit výpravu za poznáním. Obrátil svůj upřený pohled na třpytivé a blýskavé modré předměty... ty především přitahovaly jeho zrak i jeho pozornost. Jazykem, s nímž nebyl obeznámen, by se snad dalo říci, že jeho podvědomí již učinilo závažný objev, na který jeho vědomí teprve muselo přijít. Liam neuvažoval v takových výrazech. Věděl jenom, že se musí začít znovu snažit odhalit sled úkonů a vystopovat jeho postup v průběhu celého cyklu.

Kovový had, tlustý a mohutný jako hroznýš, avšak i ve své nejkratší délce nesrovnatelně delší než kterýkoliv hroznýš z masa a krve...

Ta věc se odvrátila, dala se do pohybu směrem od něho a vlnila se přitom nade dnem hemžící se jeskyně, až se natočila proti skalnatému průčelí, opět se zasunula do jedné z vyvrtaných děr, vynořila se, tentokrát pomaleji, objevila se celá... stahovala se... stahovala... a stahovala... pohybovala se dozadu a stále více dozadu, ale stále se držela v jedné přímce s otvorem...

Před příšernou "hlavou", v místech, kde by měla tlamu, kdyby to byl živý tvor, se kratičce mihl předmět, jehož tvar Liam nepostřehl.

Jakmile jej vyplivla, okamžitě se celé zařízení stáhlo dolů. Liam je nesledoval. Pozoroval předmět, který vlétl do vyvrtané díry. A vyvrtaná díra zmizela a celá skalní stěna kolem zmizela s ní... vybouřila se... popraskala... rozlétla se...

Jeden hluk přes druhý, rána za ránou, zvuk za zvukem se převalovaly a hřměly prostorem.

Dole velké stroje dorazily na místo, kde se nakupila hromada sutin. Zakously se do ní. Přesypávaly ji jinam. Převážely ji. Promývaly ji. Třídily ji. Odvážely ji pryč.

A celý cyklus začal nanovo.

Všechno to probíhalo, už když se poprvé vynořili na náhle odříznutém konci staré důlní štoly, aby objevili tento rozlehlý a (jak tvrdili Duro a Lors) nově vzniklý dóm. Dokud se však Liam nepustil do analyzování odkrývání sledu úkonů, všechno vypadalo jako chaos a Dáberské změtení. Nyní mu byla jasná alespoň jedna část z toho. Zatímco těkal očima kolem, aby se rozhlédl, na co by se měl nadále soustředit, vydala Cerry zvuk, jako by se otřásla, a Rickar, jako když se dáví. Bratři Rowanové zasykli a napůl se zvedli - ale náhle opět padli k zemi.

A Liam, který sledoval jejich pohled, spatřil, jak po dně jeskyně kráčí drak a občas se kratičce zastaví, aby trhl hlavou, jako by chtěl upravit polohu toho, co nesl v tlamě - vlající ruce, kopající nohy, ústa otevřená ke zcela zanikajícímu a marnému křiku a jeku...

Bratři hleděli na Liama a podmrčeným výrazem zakrývali šok, uraženost a zmatek. "Jít dolů?" opakoval Lors. "Zachránit ho? To je šílenství..."

"Jak bychom to udělali?" naléhal Duro. "To nemůžeme dokázat! Jednoduše by nás zabili... anebo...", trhl sebou a zachvěl se..., "nejspíš ne tak jednoduše."

Slyšeli ho teď dobře, protože stroje utichly a výbuchy a rachot padajících kamenů ustaly. Slyšeli, jak draci syčí, a slyšeli cvakavé a šustivé zvuky, které vydávali Kar-chee. Slyšeli "žuch-žuch-žuch" dračích tlap, a když občas na vteřinku nastalo naprosté ticho, i pleskání běžících nohou toho muže tam dole. Ale nad tím vším téměř nepřetržitě slyšeli mužův hlas - hlas plný hrůzy a strachu ze smrti - lidský v tom, že nepatřil drakům ani Kar-chee, ale jinak téměř nelidský v naprosté ztrátě ovládnutí.

Ječící lidský hlas, když ho drak chytil do tlamy. Vřeštící lidský hlas, když s ním drak zatřásl, jako pes třese s krysou. Nesmyslně pokřikující lidský hlas, když ho drak pustil. Drmolící lidský hlas, když muž klopýtavě utíkal. Ječící lidský hlas, když ho drak znovu dohnal.

Zdálo se, že to nemá konce.

Dábové utvořili kruh - Kar-chee na jeho vnitřní straně, draci na vnější. Muž v hrůze slepě utíkal, klopýtal, slintal a močil. Kar-chee ho postrčili nazpátek. Upadl, lezl po čtyřech, vstal, utíkal. Kar-chee ho postrčili nazpátek. Drak ho opět chytil. Po nahých bocích prýštila krev. A náhle drak, jako by ho ta hra unavila, s chrupavým a čvachtavým zvukem stiskl čelisti. Mužův hlas se ještě vteřinku ozýval, tichý, vysoký a jednotvárný jako bzučení hmyzu; pak ustal. Drak odhodil zmučené tělo stranou.

Rickar zvracel. Cerry kvílela se zavřenýma očima a rukama potíštěnýma na ústa. Duro procedil zaťatými zuby: "Takže je mrtvý. Není důvod chodit dolů. Skončili bychom stejně. Je mrtvý. Není důvod..."

A Lors nepřirozeně vysokým hlasem, roztřeseným, nevěřícím, na pokraji zlomení: "Oh... Ohh... Další. Další..." Neznali toho prvního muže a neznali ani tohoto. Prožívali jeho bolest, jeho muka, hrůzu, děs, tělo, které poskakovalo, utíkalo, krvácelo a ječelo... a ječelo... A celé to začalo nanovo, stejně jako předtím.

"Musíme... sejít... dolů!" řekl Liam chraptivě. "Zachránit ho? To nevím. Ale - podívejte se, všichni: Oni jsou tam dole. Tam dole. Všichni. Takže..."

Donutil je poslouchat; chytil je za vlasy, udeřil je do tváře. Neodvážil se zvýšit hlas, ale oni tomu hlasu - Liamovu hlasu - naslouchali; zvolna, neochotně, se strachem a roztřeseně ho začali poslouchat. Tu a tam jim navzdory jejich vlastní vůli oči zabloudily stranou, jenom proto, aby zase honem ucukly pohledem od toho odporného hloučku dole. Upírali oči do Liamových a naslouchali a přikyvovali. A pomalu, zvolna se začali šinout bokem zpátky jako krabi.

Když se vynořili z napůl zavalené šterbiny asi ve čtvrtině výšky stěny dómu, křik se dosud ozýval. Dóm měl víceméně tvar ležícího válce, a tak při sestupu nacházeli dostatečnou oporu pro ruce i nohy. Zdaleka sem doléhaly výkřiky, ale nedokázali říci, zda pocházejí od stejného člověka nebo už od jiného. Nezastavovali se, aby to zkoumali. Nejvíce jim leželo na srdci, aby nebyli chyceni. A hned za tím v pořadí důležitosti bylo jít za Liamem, což činili a instinktivně se přitom krčili. Vzduch naplňoval nepříjemný hořký zápach, smíšený s několika dalšími - prach z rozbité skály, zápach mořského bahna, který sem vnikl z nyní již zavřené chodby, různé neznámé pachy, které patrně souvisely se stroji - ale všechno přehlušoval hořký pach Kar-chee a nesnesitelný zápach draků.

Liam neměl lehkou úlohu, když se chtěl tady dole orientovat podle toho, co viděl shora. Ale nějak se mu to podařilo. Mřížovití hadi vrtných souprav leželi bez hnutí a oni je překračovali bázlivě, jako by si nebyli jistí, zda je dotek neprobudí ke strašlivému životu. Šli sehnutí stále dál v podivném světle, přes štěrka a jiný nepořádek, a snažili se neslyšet zvuky agónie z dálky před sebou. A nakonec Liam našel to, co hledal.

Ten Kar-chee předtím sáhl do bedny dolů. Liam se musel vyšplhat nahoru - ale ne příliš vysoko. Natáhl ruku a všiml si, že se mu chvěje. Modré jehly se třpytily a pableskovaly. Uchopil jednu do ruky. Zdála se mu na omak horká a studená zároveň. Pevně ji sevřel a vložil ji do narychlo vysypaného pytlíku od jídla. Přidal k ní další. A další. A další... Naplnil vak, podal jej dolů, převzal další. Naplnil je všechny a pak skládal jehly do ovčích kůží, svazoval je do ranců a s posledním z nich v ruce slezl dolů.

"Neupadněte," varoval je. "Neupust'te to. Neutíkejte - ale jestli budete muset utíkat, položte to nejdřív opatrně na zem a nechtě to tam ležet."

Vydali se nazpátek stejnou cestou, kterou přišli a prohýbali se pod svými břemeny. Jeskyní se rozléhaly ozvěny ořesných zvuků za jejich zády, ale oni se nezastavovali. Liam pečlivě vyhlížel své orientační body. Tady prýštil ze skalní stěny pramen vody do promývacího koryta; támhle ležely dvě hadovité vrtné soupravy spletené dohromady jako dva hroznýši v chladném objetí bez vášně. Krátce zasykl a obrátil se. Výkřiky za nimi náhle ustaly. Ozvalo se další zasyčení... tentokrát je nevydal Liam. A další. Vzduch jich byl plný. A pak zaburácel první řev. Zaznělo "žuch-žuch-žuch" dračích tlap a záhy se změnilo v rychlé, těžké a zemi rozechvívající dupání. Lezli nahoru po svažité stěně jeskyně. Nedívali se za sebe. Věděli, že jsou odhaleni.

"Duro a Lorsi, počkejte - vy ostatní nahoru! Nečekejte na nás a nic neupust'te - jděte!" Zatímco mluvil, otevřel jeden pytlík, vytáhl dvě modré jehly a zůstal stát s jednou v každé ruce. "Natáhněte samostřily," zavelel. Udělali to; vzali si od něj každý jednu jehlu, založili a zamířili podle Liamova ukazováčku; vystřelili, obrátili se, a když je dostihla vlna dvojího výbuchu a smýkla jimi, už se zase drápali nahoru. Po všech čtyřech lezli zpátky a nahoru, pomalu, opatrně a pytle přitom svírali v zaťatých zubech. Za nimi duněly ozvěny, převaloval se prach a dopadal šterk; po všech čtyřech se dostali do bezpečí skalní rozsedliny a začali se jí bokem prodírat.

Z oblaků zákalu se hřmotně vynořil drak pádící po zadních, pařáty předních nohou sekal do vzduchu, líce se mu nadouvaly a splaskávaly, tmavozelená a černá barva hřbetu přecházela dospodu ve světlejší odstín. Připadalo jim, že jim jeho řev rozerve bubínky. A pak se prst na spoušti samostřilu napjal, modrá jehla se zablýskla vzduchem a ten záblesk jako by se odrazil v třpytu přecházejících barev složeného dračího oka -a jehla i drak současně zmizeli v hustém oblaku prachu, tmy a burácejícího a převalujícího se rachotu.

Lors krvácel na bradě, kam ho škrábl odlétající ostrý kámen. Pokřiveně, vyděšeně, ale přesto vítězně se šklebil, máchl rukou dovnitř rozsedliny a poháněl je: "Běž dál, Liame. Jděte. Já vás budu krýt. Běž..."

Ale Liam zavrtěl hlavou, vytáhl dvě další podivné, avšak nepochybně mocné jehly a stejně jako předtím podal každému z bratrů po jedné z nich. "Vystřelte je - tam" ukázal. "A snažte se dostřelit co nejdál."

Oblaky se převalovaly, tu řídly, tu opět houstly. Tu a tam něco leželo nehybně na zemi; tu a tam sebou něco zmítalo, ryčelo a krvácelo. Lors a Duro přikývli. Jejich předchozí výstřely byly z nouze, spěšné a bez přípravy. Nyní, alespoň pro tuto chvíli, se zdálo, že je nic nepronásleduje. Potěžkali jehly, prohodili spolu pár slov, rychle a zručně seřídili samostřily, položili je na zem, aby sešlápli napínací páku nohou, protože pažemi by nedokázali vyvinout potřebnou sílu, natáhli je, zvedli, založili jehly, zamířili a drželi přitom samostřily o málo více zvednuté než předtím.

Vystřelili.

Skrze zakalený vzduch viděli skupinu Kar-chee, jejichž černé chitinové skořápky byly teď šedivé od usazeného prachu, jak gestikulují před zavřenou bránou, která vedla - kam vlastně? - která vedla někam dolů, ať už to bylo kamkoliv...

Bum-bum...

Když se jako o život drali dovnitř do trhliny, aby se potom rozpomněli, zpomalili a těsněji sevřeli pytlíky a rance s výbušnými jehlami, měli stále před očima jediný letmý obraz obrovského výtrysku ohně, páry, horkého vzduchu a vroucího bahna, který vyvrhla ta pekelná chodba na místo, kde předtím cvrčeli a gestikulovali Kar-chee a kde předtím bývala vrata.

A Liam také svíral ranec z ovčí kůže, plný modrých blýskavých jehel, ale ještě pevněji tiskl zvláštní předmět, který našel ležet mezi stroji tam, kde stál Kar-chee, který předtím vydával jehly; předmět, který nesl za košilí a který mu zahříval srdce. Neměl příležitost věnovat mu víc než jen zběžný a neprůkazný pohled; bylo mnohem pravděpodobnější, že se mýlí, než že má pravdu...

Ale může mít pravdu!

A v tom případě to, co nese, je mapa.

VII.

Později přirovnával jejich ústup štolami pochodem oddílu mravenců mořskou houbou unášenou silným větrem. Země se jim chvěla pod nohama, bombardovaly je padající úlomky, byli napolo zadušení prachem, popálení horkým vzduchem a nejednou zjistili, že v chodbě, kterou se chtěli dát, se zřítíl strop, nebo propadla podlaha, nebo obojí - taková byla jejich cesta z jeskyně Kar-chee na vnější svět.

Jenže vnější svět nevyhlížel o nic stabilněji. Nebe se sice nehotovilo spadnout jim na hlavu, ale země se třásla. V moři, daleko od břehu, prorhla hladinu obrovská bublina, z ní se vyvalil velký oblak páry a rozplynul se ve vzduchu; zanedlouho k nim dolehl horký a bahnitý dech týraného mořského dna. A znovu a znovu a znovu...

Zatímco uchváceně přihlíželi a současně je zaléval pot i chlad, nedaleko celý mys s úpěním a rachotem sklouzl do oceánu. Nato jim do uší udeřily jakési neslyšné ořesy. Jak tam stáli a napínali sluch, aby je uslyšeli, země se nadzdvihla, poklesla a opět se nadzdvihla. Opatrně položili své pytle a rance s náložemi a posadili se. V zemi se otvíraly trhliny a propasti a zase se s hromovými ranami zavíraly, jenom aby se zase objevily - jejich zmateným a otupeným očím to připadalo, jako by propast byla živá bytost, která se střídavě schovává a zase na různých místech ukazuje.

A po těch velkých ořesech nastalo ticho a klid.

Několik z nich se pohnulo, jako by chtěli vstát, ale Liam jim pokynul, aby zůstali na místě tak, jak jsou. V očích měl zaujatý a dychtivý výraz; zraky ostatních následovaly jeho pohledu, aniž by byli schopni vidět to, co viděl on - ale nazapochybovali, že on to vidí. "Počkejte..." zamumlal s pootevřenými ústy. Čekali, plní neklidu, ale trpělivě. Ceny se cítila stejně jako oné noci, kdy pochopila, že je mu souzeno vést a na ní je následovat ho a že on je jedním z těch mužů, o kterých se pějí písně a sprádají pověsti: svědků, účastníků a hrdinů...

A po tichu a klidu přišel další otřes a tento druhý otřes byl silnější než ten první. Když skončil, opět pohlédli na Liama, avšak jeho oči (jedno hnědé jako voda rašelinného jezera a druhé modrozelené jako samo moře) se stále upíraly kamsi daleko a on řekl, tentokrát šeptem: "Počkejte..."

Třetí otřes byl mírný a krátký, a když utichl, Liam vstal jediným svižným pohybem, sehnul se, opatrně sebral svůj náklad a mlčky a nepřítomně vykročil pryč. Všichni ho mlčky následovali.

Tvárnost krajiny se místy velmi změnila. Tuhle byl dříve potok, nyní slunce vysoušelo kameny na jeho dně; támhle bylo vymleté koryto, které se svého času plnilo vodou jen v období dešťů: teď se jím do vroucího moře valil proud řídkého bahna páchnoucího po vnitřnostech země. Jednou museli odbočit do vnitrozemí, aby obešli novou lagunou, plnou dosud kouřící vody a mrtvých ryb, která ležela v místech, kudy předtím vedla stezka, kdežto jinde mohli nyní projít přímo, protože tam, kde se předtím tyčil skalní hřeben, byla teď rovina. Takových divů bylo mnoho, největším ze všech však byl hučící ohnivý sloup v místě, kde se na povrch prodrál dlouho vězněný zemní plyn, který se při své cestě ven setkal s přetvářejícím dotekem ohně.

Sotva to vše nechali za sebou, spatřili Kar-chee.

Bylo jich hodně - možná šest nebo sedm - a stáli tam na čtyřech zadních nohách, zatímco přední končetiny měli podle svého obvyklého způsobu složené, jako by setrvali v tichém rozjímání a modlitbě. Jenom jeden vzhledl, když se lidé náhle vynořili z lesa, a neudělal žádný jiný pohyb, než že zvedl hlavu. Liam začal couvat šikmo do boku; stejně se zachoval Lors; totéž udělali Duro, Fatima a ostatní... kromě Rickara. Ten, jako by neviděl, šel dál jako dosud. Liam luskl prsty. Mlaskl. Nakonec polohlasem řekl: "Rickare..."

Druhý Kar-chee zvedl trojúhelníkovou hlavu. A třetí. A Rickar zalapal po dechu a zastavil se. To, co se stalo potom, se patrně dalo přičíst skutečnosti, že celý mozek i tělo mu napovídaly, aby se dal na útěk, ale že si vzpomněl - právě teď! - na Liamova varovná slova z jeskyně: "Neupadněte. Neupusťte to" - modré výbušné jehly. - "Neutíkejte - ale jestli budete muset utíkat, položte to nejdříve opatrně na zem a nechte to tam ležet..." A tak se sehnul, odložil pytlík, který nesl, a obrátil se, aby se rozběhl za svými přáteli.

A čtvrtý Kar-chee zdvihl hlavu, a pátý.

A Rickar udělal dva dlouhé kroky. Pak spatřil, že jeho přátelé vůbec neutíkají, nýbrž jdou pravidelným krokem. Zvolnil a držel se asi šest kroků za nimi. Pak si uvědomil, co udělal. A pokusil se to odčinit. Obrátil se a zamířil zpátky.

Jeho čin byl zmatený, ale ne zbabělý a Rickar z toho možná mohl přece jen vyváznout - kdyby byl šel pomalu. Ale on nešel. Rozběhl se. Utíkal zpátky a sehnul se pro pytlík. A Kar-chee se bleskově probrali ze svého sebezpytného zadumání nebo co to bylo za stav. Kar-chee ho bleskově obklopili a chytili. Vydal jediný tichý a zoufalý výkřik; pak zmlkl.

Trvalo sotva okamžik, než se zmocnili pytlíku a zjistili, co je v něm. Snad by ho byli zabili na místě... ale třebaže lidé viděli, všichni do jednoho, jak Kar-chee strkají muže tam v jeskyni zpátky do kruhu, aby ho draci roztrhali, ani tehdy, ani nikdy jindy neviděli ani neslyšeli - s výjimkou legend - že by Kar-chee sami skutečně zabili člověka. Zdálo se, že to přenechávají drakům. A vypadalo to, že v okolí právě žádní draci nejsou.

Rickarovi přátelé přihlíželi, jak ho Kar-chee vlečou pryč -ale jen na okamžik. Neodvážili se samozřejmě použít modré jehly - ale bratři Rowanové měli v toulcích dosud běžné šipky do samostřilu. Na Liamův pokyn vystřelili jednou... podruhé... tak, aby šipky dopadly před ustupující Kar-chee. Ti zaváhali - ale nezastavili se. A tak Lors a Duro nabili znovu. A tentokrát vypustili své šipky do těl dvou Kar-chee, kteří mezi sebou nesli kymácejícího se Rickara. Ten spadl na zem. Zasažení Kar-chee se zapotáceli. A pak - což bylo zvláštní -se zdálo, že myslí Kar-chee proběhl stejný sled myšlenek, protože ten, který nesl pytlík s modrými náložemi, se sehnul a položil jej na zem; zároveň dva jiní uchopili Rickara, který byl příliš otřesený, než aby se dal na útěk. A ostatní obklopili zraněné a všichni se rozběhli.

Nesli těžký náklad, ale běželi po čtyřech nohách a těžký samostříl se nedá nabít za vteřinu. Potom se z dálky, ale postupně stále blíž začal ozývat řev - tázavý řev - vzdáleného draka. Lidé viděli, jak zranění Kar-chee upadli, a viděli pádit pryč ostatní, mezi nimiž visel Rickar a bezvládně se houpal sem a tam. A pak, na další Liamův pokyn, se obrátili a rychlým krokem se vzdálili.

Starý Gaspar se chvěl a třásl. Ani zemětřesení ho nezbavilo odvahy tolik, jako tohle. Liam s ním cítil; dosud nepostřehl, že starý Vědomec je tak citlivý.

"Můj syn, můj jediný syn... to je rána... to je rána," opakoval. A pak zavrtěl hlavou a s rozechvělými rty a s očima přetékajícíma slzami se otázel: "Jak to mohl udělat? Ty - ty jsi vyrůstal v nevědomosti, ale on byl Vědomec. Já vím, že se s tím neztotožňoval až do hloubi srdce a že mu pro plnění zřejmých záměrů Projevené Přírody scházelo náležité nadšení... ale přesto - ale přesto! Dopustit se rouhavé marnosti vzdoru...!"

A jeho žena, stará Matka Nor, si zakryla tvář rukou, stáhla se do ústraní a mlčky, tiše vrtěla hlavou.

Archa - i ostatní rozestavěné archy - při těch horotvorných procesech nevyhnutelně doznala poškození. Gaspar a jeho rada starších se rozhodli urychleně provést opravy, dokončit nakládání zásob a odplout. "Protože trest a zkáza jsou už v chodu!" vykřikovali.

Ale Liam jejich názor nesdílel.

"Není pochyb, že Kar-chee začali toto místo zpracovávat obvyklým způsobem. Ale pochybuji, že by už byli připraveni pustit se do toho naplno. Vlastně jsem si jistý, že nejsou," řekl malé skupině svých následovníků.

"Myslíš si, že to co se stalo, byl jenom přírodní úkaz?" zeptal se někdo z nich poněkud pochybovačně.

Liam zavrtěl hlavou. "Ne. To jsme určitě rozpoutali my sami tím, že jsme vystřelili ty modré hromové střely tam dolů. Pamatujete si tu jeskyni? - a tu chodbu, kterou jsme z ní viděli vycházet dolů? Od pohledu a po čichu mi to připadá, jako by tam Kar-chee dolovali, nebo kopali podkopy, nebo jen sbírali vzorky a zkoumali podzemí. Ale nejspíš nejenom to - všimli jste si, jak ostražití oni i jejich Dračí dábli byli, když se otevřela vrata do té chodby? Jak zvedli hlavy a dívali se tam, dokud se vrata nezavřela?"

Lors tiše pronesl: "A my jsme je vyhodili do povětří! Hodili jsme pochodeň do sudu s olejem..."

"Něco takového. Ale přemýšlel jsem o tom a pořád přemýšlím... Připadá mi, že ty dvě ohnivé střely nemohly tohle všechno způsobit. A Dáblové to provést nemohli - jinak by nestáli tam dole v nebezpečí, že je to rozmačká jako červy nebo brouky. Ne..."

Myslím, že pro to musí být jiné vysvětlení, a mám za to, že je takové: Kar-chee tu chodbu, tu štolu, udělali proto, aby čerpali ohně skryté pod zemí. A měli v plánu ji vést ještě hlouběji a museli v ní podle mého mít velkou zásobu těch modrých ohnivých střel. Co přitáhlo jejich pozornost a udržovalo ji tam? Eh? Nebezpečí!"

Lors opakoval: "Hodili jsme pochodeň do sudu s olejem..."

Jejich hovor nebyl pomalý, uvolněný a filosofický. Byl rychlý, vzrušený a sveřepý. A znenadání nabral nový směr, když si Liam rozepnul košili. "Podívejte se na tohle," řekl a cosi vytáhl.

Bylo to něco, pro co nikdo z nich neměl pojmenování nebo výraz a co nikdo z nich dosud neviděl, ba ani nic podobného. Dívali se na to tak, jak jim to natočil a vydávali užaslé nebo zmatené zvuky, když to v jeho ruce měnilo tvar: rozložil to... zmačkal to do ještě menšího objemu než předtím... předvedl jim, jak je to v jeho rukách poddajné... jak je to teď kulaté, teď hranaté a teď zas ploché... A s každou změnou tvaru, a - jak se zdálo, když se člověk díval pozorně a bedlivě - i bez změny tvaru se měnily také vzory na té věci... drobně... nepatrně...

"Co to je?" otázala se šeptem Fatima.

"Nejsem si úplně jistý." Také on ztišil hlas. "Ale skoro ano - mám za to, že tohle je to, čemu lidé říkají mapa! Ale není to mapa vyrobená lidmi, je to mapa, kterou vyrobili Dáblové -mapa Kar-chee! Od té chvíle, kdy jsem se dozvěděl, že takové věci vůbec existovaly, jsem chtěl jednu mít. Ale ne takovou, jako těch několik málo, které jsem viděl - prastarou, ošoupanou, zteřelou a bez praktického významu, protože ukazuje věci tak, jak byly před stovkami let..."

"Než přišli Dáblové...!"

"Ano... 'než přišli Dáblové.' A od té doby - víme, co se změnilo? Ne! Nevíme! Víme jenom, že se něco změnilo. Podívejte! Podívejte se sem... Vidíte to?" Přejížděl prstem po zvláštním obrysu na zvláštním povrchu. "Víte, co to je? To je mapa téhle země, tohoto ostrova! Tím jsem si jistý! Nebo bych měl spíš říci: 'Takhle vypadá tento ostrov na mapě.' Ted' se nám jeví tak, jako kdybychom byli ptáci, vznášeli se nad ním a dívali se dolů. A ted'..." Udělal něco rukama, "mapa" se dala do pohybu a její vzhled se změnil, zamihotal se, pohnul se, ustálil se... víceméně. "A takhle vypadá jakoby ze strany, i když si nejsem jistý, z kterého směru, a... sledujte můj prst... klesá od hladiny moře přímo dolů do hlubin... dolů... dolů... tak... až sem dolů, kde vyrůstá z mořského dna stejně, jako strom vyrůstá, ehm, ze dna vzduchu..."

Tápal po nezvyklých výrazech, aby vyjádřil nezvyklé představy. Oči mu svítily a zářily a tvář měl tak plnou světla a života, jak ho dosud neviděli. Ještě mluvil a oni mu naslouchali, když tu se náhle ozval vzdálený rachot, země se opět otřásla, zvuk příboje ztratil pravidelnost a Ceny roztřeseným prstem ukázala na obrys mapy. Ted' ona zašeptala: "Podívejte se... podívejte..."

Když se podívali, spatřili, že na jednom místě se na povrchu mapy mění obrys. Dal se do pohybu... zamihotal se... a ustálil se v jiném tvaru.

"Co...? Liame? Co to..."

Promluvil tónem jakési závrtné radosti z poznání: "Dávni předkové mluvili o takových věcech, o mírách, kterým říkali rozměry. Délka. Šířka. Výška. Čas. Většina jejich map zobrazovala jenom dva z nich: délku a šířku. Některé, kterým říkali reliéfní mapy, ukazovaly i hloubku." Spěšně črtal prsty do hlíny, aby názorně předvedl, co se snažil vysvětlit a sdělit. "Ale žádná z těch starých map nikdy neukazovala, ani nemohla ukazovat čas! Když se území změnilo, mapa zůstala zastaralá... nepřesná... nepoužitelná. Museli nakreslit novou. Ale tahle mapa Dáblů nějak - nevím jak a ani na tom ted' nezáleží - zachycuje i čas!"

Zabodl prst do povrchu mapy. "A tady máme důkaz! Právě ted', před chvílíčkou, jsme slyšeli a cítili, jak další část země sjela do moře - nepochybně další článek řetězu následků prvního otřesu - a zároveň s tím, že jsme to slyšeli a cítili, jsme to také viděli na mapě! Tahle mapa nikdy nezastará, protože to je jakési zrcadlo, které odráží každý kousek povrchu země a moře - a reaguje na každou změnu povrchu země a moře!"

Rozhostilo se krátké ticho. Něco z toho, co se jim snažil předeštit, jim docházelo, nicméně stále zůstávalo víc zmatku než osvětlení. Tu se však hovor náhle stočil potřeť, když Fatima řekla nepřítomným, přidušeným hlasem: "Ale Ďáblové mají Rickara - a přece víte, co s ním udělají..."

Gaspar je nevyslechl. Totiž, mluvili na něho a odmítali přestat mluvit, dokud mu podrobně nevypověděli, co viděli Kar-chee a draky provádět se zajatci v jeskyni, a on je ve fyzickém s=AIQ nevyslechnout. Jednou nebo dvakrát prudce zamrkal, ale v očích se mu neobjevila ani slzička a ani jednou neodpověděl, ani nepřestal přecházet z jednoho místa na druhé a neustále udílet příkazy a pokyny. Jeho uši to musely slyšet. Ale jeho mozek to slyšet odmítal. Bylo docela možné, že by jim, když skončili, nedokázal zopakovat ani jedinou věc, kterou mu sdělili, ani kdyby sám chtěl.

Svým způsobem svého syna jistě miloval - a pro záchranu jeho života z jakéhokoliv obvyklého nebezpečí by nepochybně riskoval vlastní život i veškeré prostředky společenství. Ale jeho oddanost základním poučkám a principům Vědomců byla neochvějná: Projevená Příroda kladla na lidstvo jisté požadavky nikoliv z rozmaru, nýbrž z nutnosti; když se jim lidé vysmívali, byl nevyhnutelným následkem trest v podobě Dvojí Ďáblové povstali z nesprávného a hříšného chování; vzdorovat jim znamenalo hřešit dvojnásobně a pomáhat někomu, koho se při tom zmocnili, by zajisté znamenalo ten hřích (nejméně) umocnit. Gaspar tudíž nedokázal, nemohl, neodvážil se, nechtěl ani uvažovat o tom, co se mu Liam, Fatima i všichni ostatní snažili vtlouci do hlavy - totiž že snad stále může být možné Rickara zachránit - že je možné, že v tom zmatku po otřesech země Kar-chee dosud žádné představení se zabíjením lidí nepořádali - a že pokud je Rickar stále naživu, snad ho bude možné... nějak... nějak... zachránit.

A v tom případě se o to musí za každou cenu pokusit.

Avšak Gaspar to očividně nehodlal zkoušet.

Nechtěl to ani zkusit.

Ani žádný jiný Vědomec.

Co tedy?

Zatímco všichni, kdo stáli za Gasparem, ať už jeho původní následovníci, nebo na víru obrácení lidé z voru, anebo ti obyvatelé ostrova, kteří se nechali přesvědčit, že kromě arch neexistuje žádná naděje či odpověď - zatímco tihle všichni se pachtili, lopotili a hemžili jako mravenci, aby mohli odplout co nejdříve, Liam vyjevil své myšlenky těm, kdo následovali jeho a kdo naději a odpověď hledali u něj:

"Šel se mnou, protože mi věřil, a věřil mi, protože jsem jednou stál ve zbrani proti Kar-chee. On sám je dosud nikdy neviděl - pro něj byli jenom součást něčeho, v čem se neustále dokola rýpali starší lidé. Asi si plně neuvědomoval, jak nebezpeční opravdu jsou. Ale já ano. A nechal jsem ho jít s sebou. Proč? Nesnažil jsem se jen vzpírat lidem, kteří mi neustále říkají, co mám dělat... Ne, ode mne to nebyla pouhá vzpoura. Chtěl jsem se dozvědět víc o obojích Ďáblech a chtěl jsem vědět víc proto, abych, až jim budu čelit příště, mohl mít za to, že následkem nebude jenom útěk nebo krveprolití.

A on mi věřil a šel se mnou. Nu, ta cesta nebyla marná. Pár věcí jsme se dozvěděli. Víme, co používají, aby vytvořili hrom, který trhá skály na kusy - a spoustu jsme toho také přinesli s sebou. A víme, že to, co jsme viděli v jeskyni, zdaleka není všechno, co se dá okolo Kar-chee vidět. Je toho víc, mnohem víc, a leží to tam dole - hluboko dole. Takže...

Je snadné prohlásit, že ho zajali následkem jeho vlastního jednání. Jednal na základě mých slov a ta se týkala uchránění modrých hromových střel. Udělal to nejlepší, co pro ně mohl udělat... a také pro nás... pro mne...

Máme my udělat to nejlepší pro něj? Máme? Viděli jsme část toho rizika. Máme je podstoupit? A jestli ne, co máme místo toho udělat, aby to oprávnilo všechno, co jsme zatím podnikli - a zejména aby to oprávnilo Rickarovo zajetí...?"

Zmlkl v půli věty. Pouhých několik kroků od nich prošli tři muži, kteří hnali k archám stádečko lam. Tváře mužů pokrývala příšerná maska z prachu, jenž se zvedal a vířil kolem nich, smíšeného s potem, který se z nich v jejich spěchu řinul. Nikoho si nevšímalí a ostatní, soustředění na Liama a jeho otázky, si nevšímalí jich. Ale Liam si jich všiml. A přitom v něm vzklíčila myšlenka, že zde přichází jeho odpověď.

Když však hledal slova, aby jimi tu odpověď vyjádřil, nedokázal je najít, a když se snažil své myšlenky uchopit pevněji, zjistil, že nenachází žádné zřetelné obrazy. Jistota však trvala. Pak přišla představa hnědého a bílého rouna lam na palubě starší archy - a patrně i těch nových, jestli budou dokončeny včas... A potom se odpověď jako bublina vynořila na hladinu jeho mysli a praskla.

Když ostatní spatřili, jak změnil výraz, zračila se jim ve tvářích úleva smíšená s nadšením. Když jim sděloval, co je třeba udělat, naslouchali mu soustředěně, bez pochybností, dychtivě o ochotně. Budou se muset rozdělit - takhle, takhle a takhle - a s sebou vezmou spoustu hromových střel; ihned si modré jehly opatrně rozdělili. Ještě udat několik směrů, dohodnout několik míst, stisknout si ruce a lítostivě se pustit a krátce se rozloučit.

Na všech stranách proudili sem a tam zpocení lidé jako mravenci a snášeli zásoby a materiál k archám. Liam, Lors a Duro vykročili svižně pryč, aby se věnovali svému poslání. Ostatní se za nimi dívali, až zmizeli z dohledu, a rozešli se po svých přidělených úkolech. Už se rozhodli. Jejich místo není v archách.

Dvě vysoká, tenká a zaprášená černá těla ležela tam, kde padla. Kar-chee buď nepocíťovali žádnou nutnost sbírat své mrtvé a pohřbívat je, anebo jim okolnosti jejich okamžité situace dosud neposkytly čas, aby se za tímto

účelem vrátili. Nicméně lidé nemohli vědět, zda se Ďáblové každou chvíli nevrátí. Lors a Duro se z opatrnosti postavili na různé terénní vyvýšeniny na hlídku - se stejnou opatrností nejprve vyjmuli smrtící šípky z obsidiánovými hroty ze samostřílů a vrátili je do toulců.

Liam i Tom svého času vyvrhli a stáhli mnoho mrtvých zvířat, ale ani jeden z nich dosud nerozřezával mrtvého Kar-chee. Ten úkol byl už sám o sobě nepříjemný a čpavý puch jej ještě zhoršoval. Tom se znechuceným úšklebkem prohlásil: "Tak oni nemají kosti... fuj!"

Liam opáčil: "Svým způsobem kosti mají. Tohle... tenhle pancíř... na povrchu - to jsou jejich kosti. Ale pokud jde o zbytek, musím s tebou souhlasit: fuj!" Opatrně zkoumal a vyškrabával obsah. Museli té práci věnovat velkou péči, ale nepředstavitelně jim vadila neznalost anatomie cizinců.

"Kdybychom měli čas," řekl, "a dost velký kotel, mohli bychom je uvařit jako humry." Zašklebil se, vydal chrochtavý zvuk a pokračoval ve svém dolování. U těchto mrtvol nešlo ani tak o stahování, jako spíš o vyhrabávání. "Tady v tomhle plátu musí přece být někde škvíra..."

Přál si, aby s nimi tady teď byli ti tři řízní lovci guanacos z Výšin. Pohled na stádečko lam spustil rychlý řetěz myšlenek, který vedl ke guanacos, "bratrancům" krotkých lam, a současně k tomu, co Lehi, Nefi a Moroni prozradili o svých metodách lovu těchto ostražitých a jako vítr rychlých velbloudům příbuzných sudokopytníků. Muži z Výšin se zkušenostmi v této technice by jim při nadcházejícím nebezpečném podniku byli nesmírně k užítku... kdyby tady byli. Ale oni tady nebyli a nebyl čas je někde shánět.

Vítr hučel a vzdychal ve stromoví, příboj, nyní opět ničím nerušený ve svém neustálém věčném pohybu, šuměl a Liam a Tom s pevně zatátnými zuby pracovali na svém příšerném úkolu. A konečně měli za sebou její hrubý větší díl; nyní přišel čas na jemnější a zručnost vyžadující práci. Protahovali, provlékali a svazovali svazky šlach, nastrkovali hůlky a dokonce samostřílky posloužily - ve svislé poloze - jako vynikající kostra a vzpěra. A pak...

"Kdo vlezle dovnitř?" otázal se Lors, když přehlížel hrubou, spěšnou vycpaninu se smíšeným výrazem obdivu, pochybností, opatrnosti a netrpělivosti.

"Já ne," zachrčel Liam. "Já musím mít plnou volnost pohybu a výhledu, abych se mohl rozhlížet kolem a vidět, co je potřeba. Rozhodněte si to vy tři mezi sebou."

Než se předtím pustil do práce, svlékl se, a tak si teď musel umýt pouze vlasy, vousy a pokožku. Přidřepł v malé tůňce, odsouzené k postupnému vyschnutí, když potok nečekaně změnil obvyklé koryto. Neměli s sebou ani kousek hrubého mýdla; drhl se nejprve víchy natrhané trávy a potom pískem, svíjel se přitom, ale přesto byl rád, že ze sebe tu tuhnoucí gumovitou kaši dostane. Losování nemohlo trvat dlouho, a protože se k němu Tom v tůňce nepřipojil, usoudil z toho, že prohrál; měl pravdu.

Třebaže byl připraven na to, co uvidí, při tom pohledu sebou trhl: dva vzpřímení (ale po svém šikmém způsobu) Kar-chee, tyčící se nad Lorsem, který - když spatřil, jak se Liam zastavil, zahleděl a opět vykročil - zaujal postoj, který pokládal za přiměřený pro zajatce, netečný a se svěšenou hlavou. Liam, už zase oblečený a mající za to, že se Lors chová správně, zaujal stejný postoj a oba vykročili. Za nimi, ukrytí v krunýřích mrtvých Kar-chee, třebaže se jejich hlavy poněkud kymácely, přebytečné zadní nohy táhli poněkud za sebou a občas něco zdušeně vykřikli, šli Tom a Duro.

(dokončení příště)

přeložil Jiří Engliš